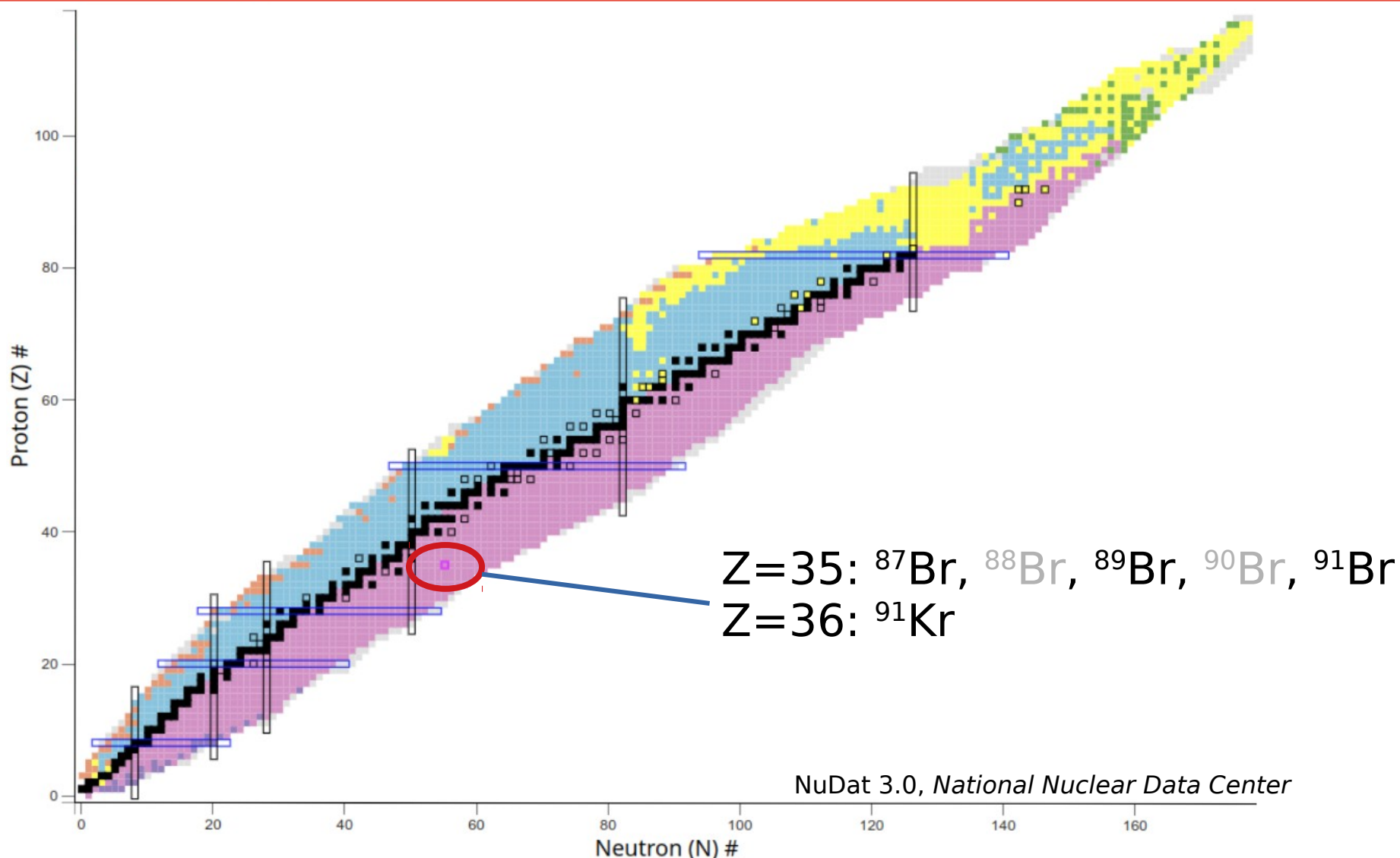

Badanie rozpadów beta neutrono- nadmiarowych jąder bromu za pomocą Modularnego Spektrometru Pełnej Absorpcji

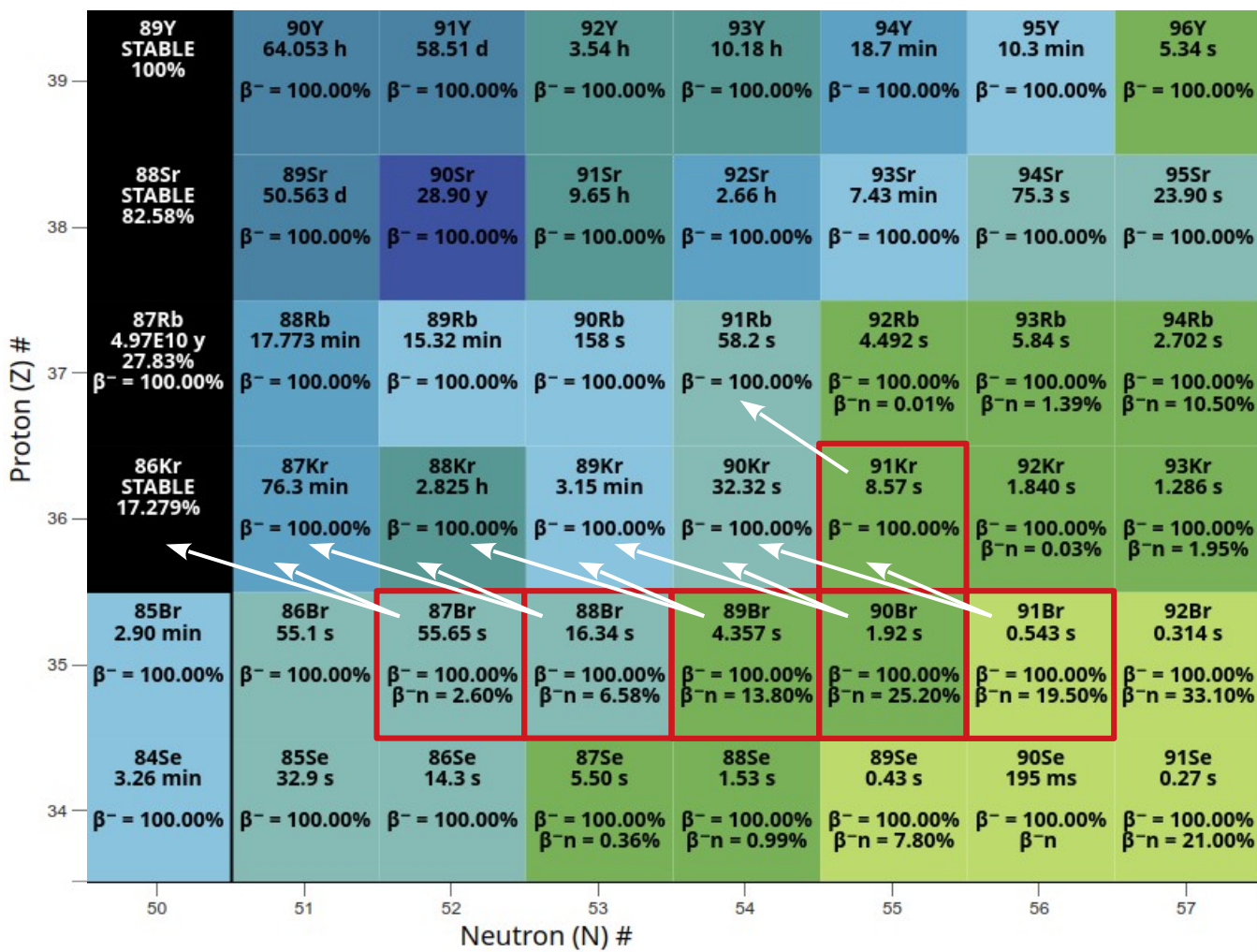
Michał Stepaniuk

Seminarium „Fizyka Jądra Atomowego”
8 grudnia 2022

Badane izotopy bromu (i kryptonu)

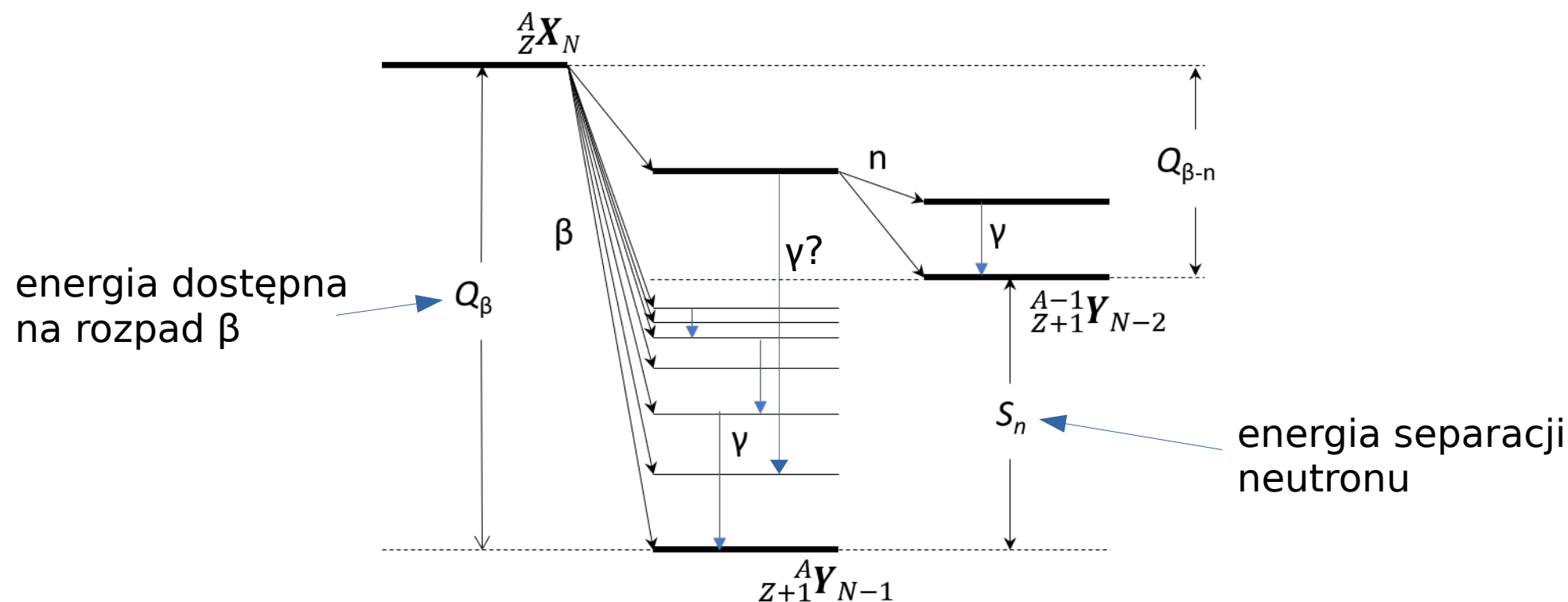
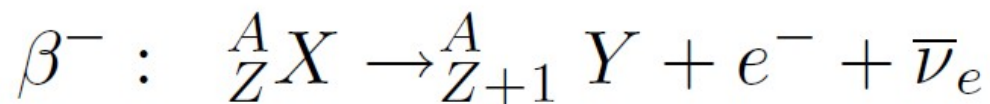
Badane izotopy bromu (i kryptonu)

Wszystkie badane izotopy rozpadają się β^-

Dodatkowo wszystkie badane izotopy bromu są emiterami neutronów opóźnionych!

Rozpad β minus i neutrony opóźnione

$$Q_\beta = M(Z + 1, A) - M(Z, A)$$

Ciepło powyłączeniowe reaktora

Ciepło powyłączeniowe - ciepło wytwarzane przez reaktor jądrowy po jego wyłączeniu (przejściu w stan niekrytyczny).

1. Energia kinetyczna produktów rozszczepienia i natychmiastowych neutronów - krótkotrwałe ciepło.
2. Natychmiastowe kwanty gamma - krótkotrwałe ciepło.
3. **Rozpady produktów rozszczepienia - długotrwałe ciepło.**

Katastrofa elektrowni jądrowej Fukushima nr 1:

- wyłączono reaktory jądrowe,
  - awaria chłodzenia,
  - **ciepło powyłączeniowe!**
-
- Przechowywanie wypalonego paliwa jądrowego.
  - Kontrola wypalenia paliwa podczas pracy reaktora.

Time after shutdown	Decay heat as a fraction of nominal power	Decay heat for typical 3000MW reactor
0	0.065	195
1 sec	0.055	165
10 sec	0.05	150
1 min	0.035	105
10 min	0.02	60
30 min	0.015	45
1 hour	0.012	36
12 hours	0.006	18
1 day	0.005	15
10 days	0.0025	7.5
30 days	0.002	6
60 days	0.0015	4.5
1 year	0.0009	2.7

<https://www.nuclear-power.com/>

Ciepło powyłączeniowe reaktora

Ciepło powyłączeniowe - ciepło wytwarzane przez reaktor jądrowy po jego wyłączeniu (przejściu w stan niekrytyczny).

Trzy wkłady wykorzystywane do obliczeń:

$$H_{HP}(t) = \sum_{i=1}^M \lambda_i^T N_i(t) E_{HP}^i \quad \leftarrow \text{HP - ciężkie cząstki (}\alpha\text{, neutrony, protony itp.)}$$

$$H_{LP}(t) = \sum_{i=1}^M \lambda_i^T N_i(t) E_{LP}^i \quad \leftarrow \text{LP - lekkie cząstki (elektrony, pozytony)}$$

$$H_{EM}(t) = \sum_{i=1}^M \lambda_i^T N_i(t) E_{EM}^i \quad \leftarrow \text{EM - promieniowanie elektromagnetyczne}$$

$\sum$ – suma po wszystkich nuklidach z rozszczepienia M

λ_i^T – stała rozpadu nuklidu i

$N_i(t)$ – liczba jąder nuklidu i po czasie t

E^i – średnia energia cząstek emitowanych w rozpadzie

A. Fijałkowska, rozprawa doktorska, 2016

Ciepło powyłączeniowe reaktora

Średnie energie komponentów można obliczyć na podstawie schematów ich rozpadu.

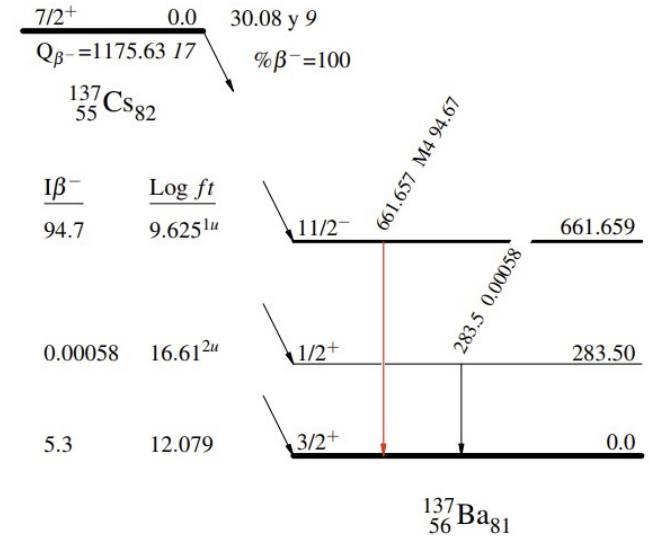
$$\bar{E}_{LP}^i = \sum_{j=1}^K \bar{E}_{\beta}^j I_{\beta}^j$$

$$\bar{E}_{EM}^i = \sum_{j=1}^K E_j I_{\beta}^j$$

średnia energia przejść β zasilających poziom j

energia wzbudzenia poziomu j

intensywność przejścia β na poziom j

Wybrane izotopy bromu uznane za priorytetowe

lata 70-80 - obliczenia ciepła powyłączeniowego na podstawie danych eksperymentalnych nie zgadzają się z rzeczywistością.

2005 - Powstaje grupa WPEC, która ma wspomóc naukowców w tym problemie.

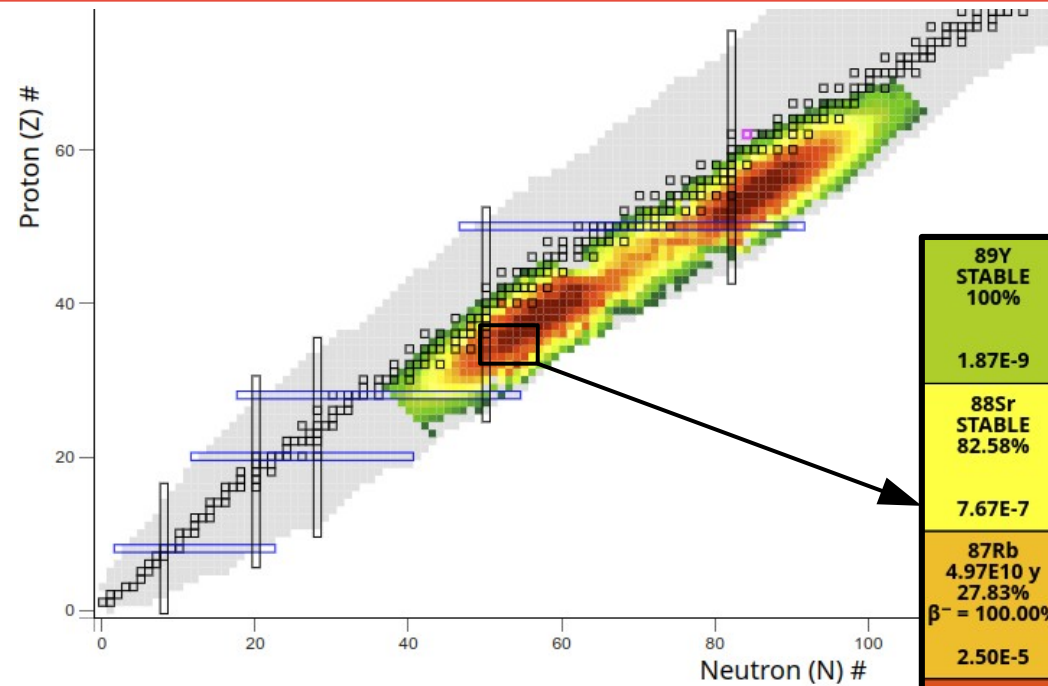
2007 - raport z rekomendacjami nuklidów, które należy ponownie, dokładniej zbadać.

Radionuclide	Priority	Q_{β} -value (keV)	Half-life	Comments
35-Br-86	1	7626(11)	55.1 s	
35-Br-87	1	6852(18)	55.65 s	Extremely complex decay scheme with substantial gamma component; large uncertainties in the mean gamma energy arises from significant disagreements between the various discrete gamma-ray measurements. Also (β^- , n) branch.
35-Br-88	1	8960(40)	16.36 s	(β^- , n) branch.
36-Kr-89	1	4990(50)	3.15 min	Incomplete decay scheme.
36-Kr-90	1	4392(17)	32.32 s	Incomplete decay scheme.
37-Rb-90m	2	6690(15)	258 s	Repeat of INL TAGS measurement; data check.
37-Rb-92	2	8096(6)	4.49 s	Small (β^- , n) branch.
38-Sr-89	2	1493(3)	50.53 d	
38-Sr-97	2	7470(16)	0.429 s	Extremely short half-life (0.429 s), and possible (β^- , n) branch.

ASSESSMENT OF FISSION PRODUCT DECAY DATA FOR DECAY HEAT CALCULATIONS: A report by the Working Party on International Evaluation Co-operation of the NEA Nuclear Science Committee
NUCLEAR ENERGY AGENCY, OECD 2007

Rozszczepienie ^{235}U

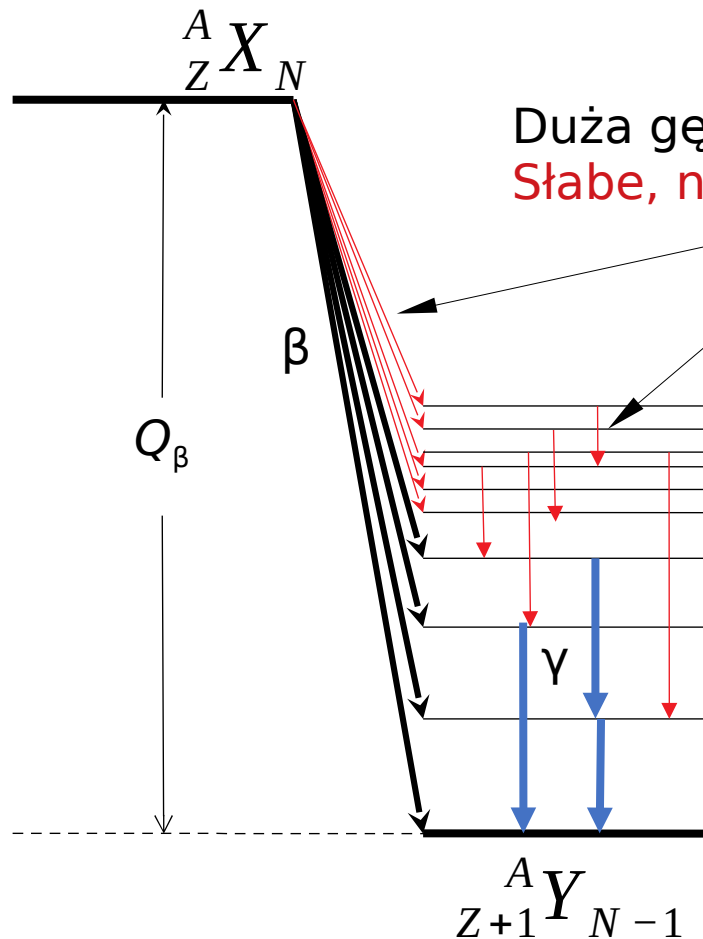

89Y STABLE 100%	90Y 64.053 h	91Y 58.51 d	92Y 3.54 h	93Y 10.18 h	94Y 18.7 min	95Y 10.3 min	96Y 5.34 s
1.87E-9	$\beta^- = 100.00\%$ 4.48E-8	$\beta^- = 100.00\%$ 1.64E-6	$\beta^- = 100.00\%$ 7.14E-4	$\beta^- = 100.00\%$ 5.43E-4	$\beta^- = 100.00\%$ 3.89E-3	$\beta^- = 100.00\%$ 1.10E-2	$\beta^- = 100.00\%$ 2.01E-2
88Sr STABLE 82.58%	89Sr 50.563 d	90Sr 28.90 y	91Sr 9.65 h	92Sr 2.66 h	93Sr 7.43 min	94Sr 75.3 s	95Sr 23.90 s
7.67E-7	$\beta^- = 100.00\%$ 1.75E-4	$\beta^- = 100.00\%$ 7.37E-4	$\beta^- = 100.00\%$ 2.50E-3	$\beta^- = 100.00\%$ 1.07E-2	$\beta^- = 100.00\%$ 2.56E-2	$\beta^- = 100.00\%$ 4.51E-2	$\beta^- = 100.00\%$ 4.53E-2
87Rb 4.97E10 y 27.83%	88Rb 17.773 min	89Rb 15.32 min	90Rb 158 s	91Rb 58.2 s	92Rb 4.492 s	93Rb 5.84 s	94Rb 2.702 s
$\beta^- = 100.00\%$ 2.50E-5	$\beta^- = 100.00\%$ 2.23E-4	$\beta^- = 100.00\%$ 2.04E-3	$\beta^- = 100.00\%$ 7.06E-3	$\beta^- = 100.00\%$ 2.22E-2	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.01\%$ 3.13E-2	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 1.39\%$ 3.06E-2	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 10.50\%$ 1.56E-2
86Kr STABLE 17.279%	87Kr 76.3 min	88Kr 2.825 h	89Kr 3.15 min	90Kr 32.32 s	91Kr 8.57 s	92Kr 1.840 s	93Kr 1.286 s
8.72E-4	$\beta^- = 100.00\%$ 1.03E-3	$\beta^- = 100.00\%$ 1.73E-2	$\beta^- = 100.00\%$ 3.43E-2	$\beta^- = 100.00\%$ 4.39E-2	$\beta^- = 100.00\%$ 3.15E-2	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.03\%$ 1.65E-2	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 1.95\%$ 4.25E-3
85Br 2.90 min	86Br 55.1 s	87Br 55.65 s	88Br 16.34 s	89Br 4.357 s	90Br 1.92 s	91Br 0.543 s	92Br 0.314 s
$\beta^- = 100.00\%$ 2.35E-3	$\beta^- = 100.00\%$ 1.29E-3	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 2.60\%$ 1.27E-2	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 6.58\%$ 1.38E-2	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 13.80\%$ 1.03E-2	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 25.20\%$ 5.52E-3	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 19.50\%$ 2.23E-3	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 33.00\%$ 2.65E-4
84Se 3.26 min	85Se 32.9 s	86Se 14.3 s	87Se 5.50 s	88Se 1.53 s	89Se 0.42 s	90Se 195 ms	91Se 0.27 s
$\beta^- = 100.00\%$ 6.30E-3	$\beta^- = 100.00\%$ 4.46E-3	$\beta^- = 100.00\%$ 8.35E-3	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.36\%$ 7.31E-3	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.99\%$ 2.67E-3	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 7.80\%$ 4.85E-4	$\beta^- = 100.00\%$ β^-n 1.26E-4	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 21.00\%$ 6.65E-6

$^{89,90,91}\text{Br}$ nie uwzględnione w rekomendacjach, ale ich prawdopodobieństwo powstania po rozszczepieniu niemal tak samo wysokie!

Brakujące zasilania beta, czyli dlaczego obliczenia nie wychodzą

Wiele schematów rozpadów powstało w oparciu o pomiary detektorami o wysokiej rozdzielczości, ale niskiej wydajności.

Duża gęstość wysokoenergetycznych poziomów.
Słabe, nierejestrowane przejścia.

Błąd systematyczny prowadzący do przeszacowania średniej energii beta i niedoszacowania średniej energii gamma.

$$\overline{E}_{LP}^i \quad \uparrow \quad \overline{E}_{EM}^i \quad \downarrow$$

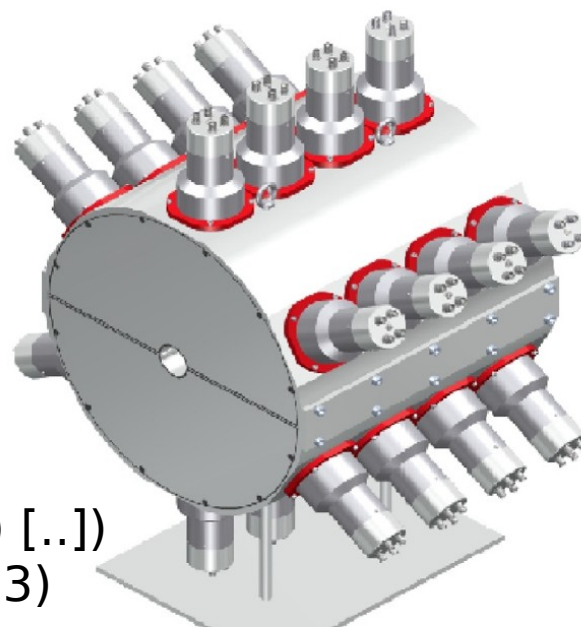
Ważne w obliczeniach **ciepła powyłęczeniowego!**

Spektroskopia Pełnej Absorpcji

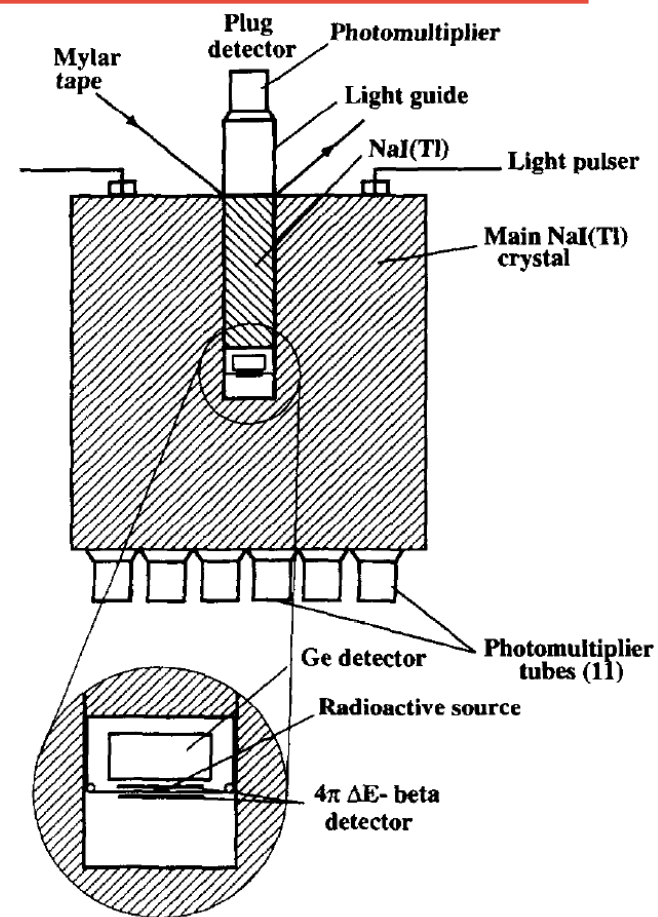
Teoretycznie: układ detektorów o wydajności 100%.

Praktycznie:

- Czynny obszar detekcji pokrywający niemal pełny kąt bryłowy.
- Wydajności rzędu 80-90% na detekcję kwantów γ .
- Możliwość wykrycia promieniowania γ , X, elektronów, pozytonów, cząstek naładowanych, a nawet neutronów.
- Wydajność kosztem rozdzielczości.

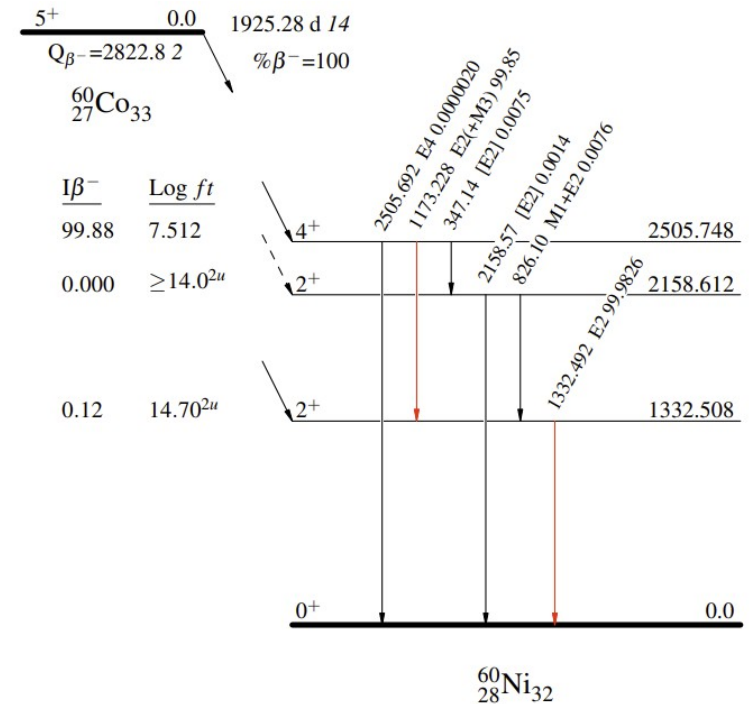
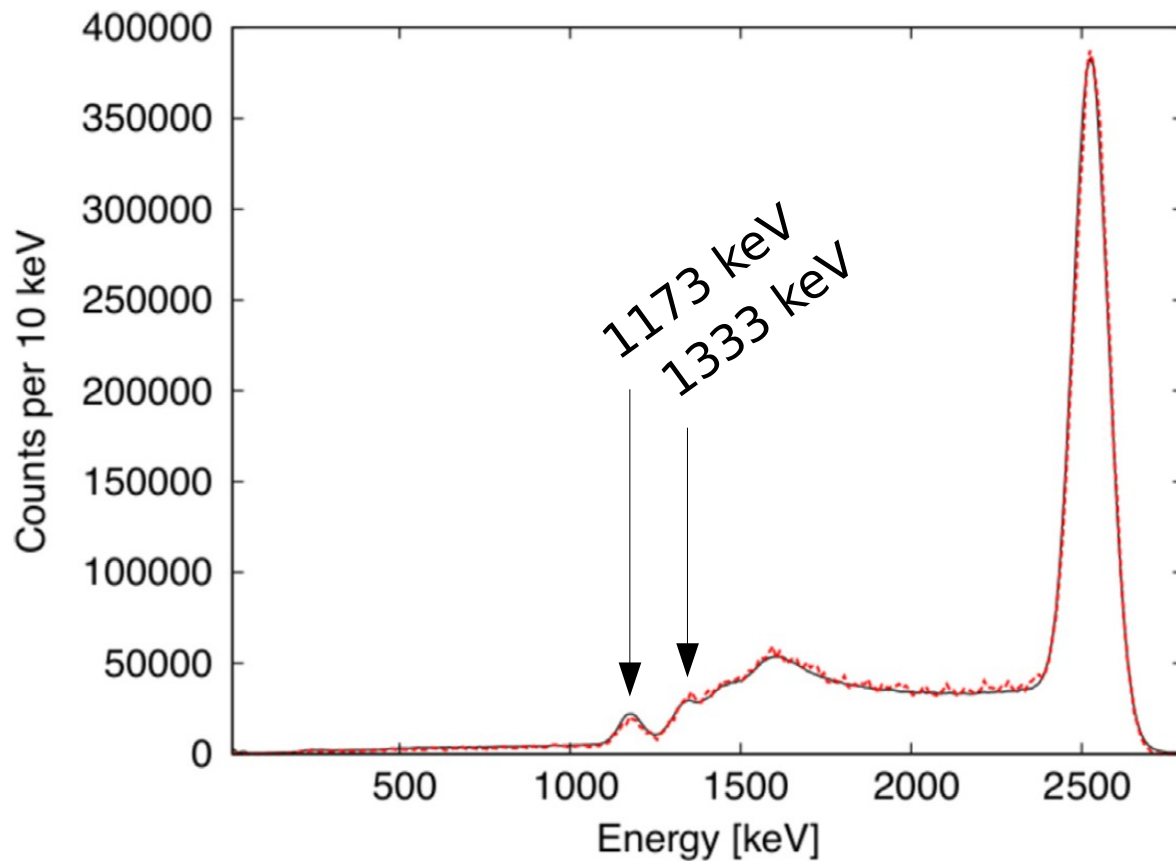
SuN (Summing NaI(Tl) [...])
A. Simon *et al.* (2013)

GSI TAS
M. Karny *et al.* (1997)

^{60}Co widoczny w TASie

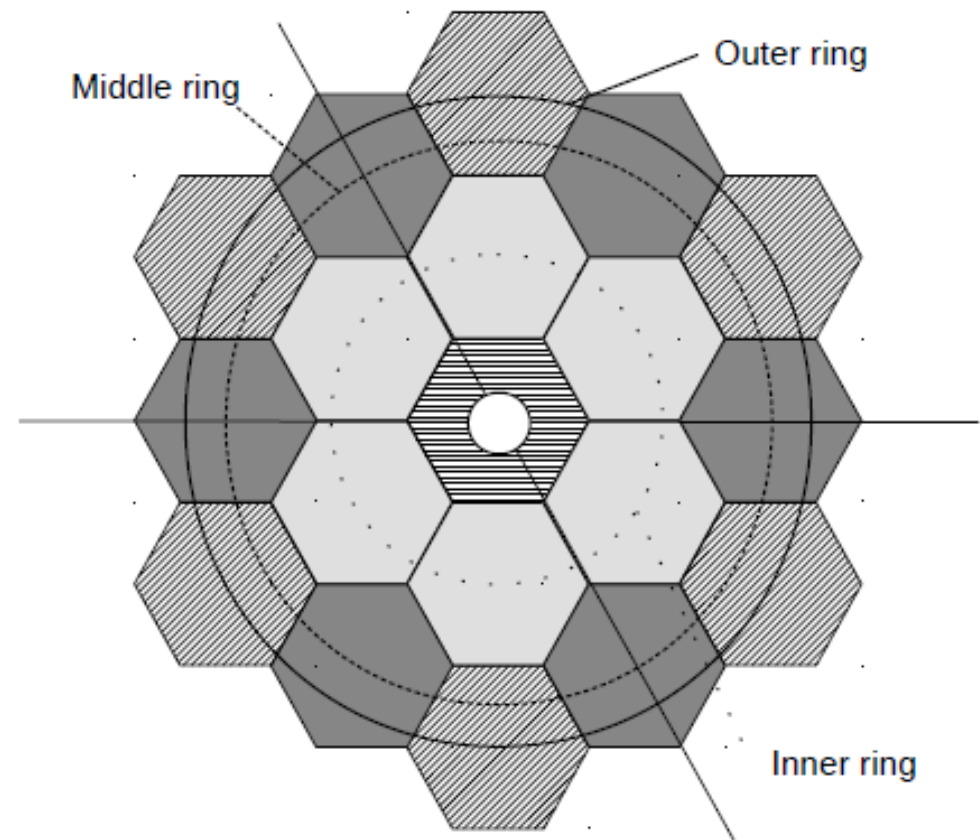
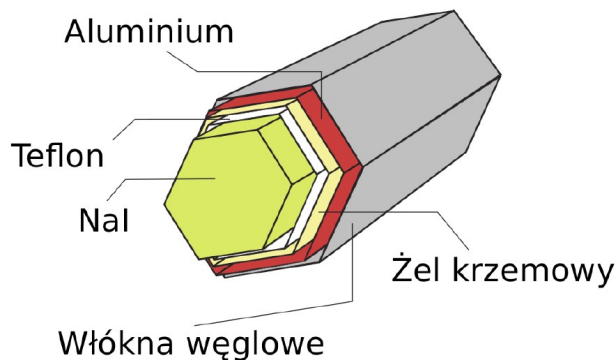
TAS – Total Absorption Spectroscopy

Modularny Spektrometr Pełnej Absorpcji

MTAS - Modular Total Absorption Spectrometer

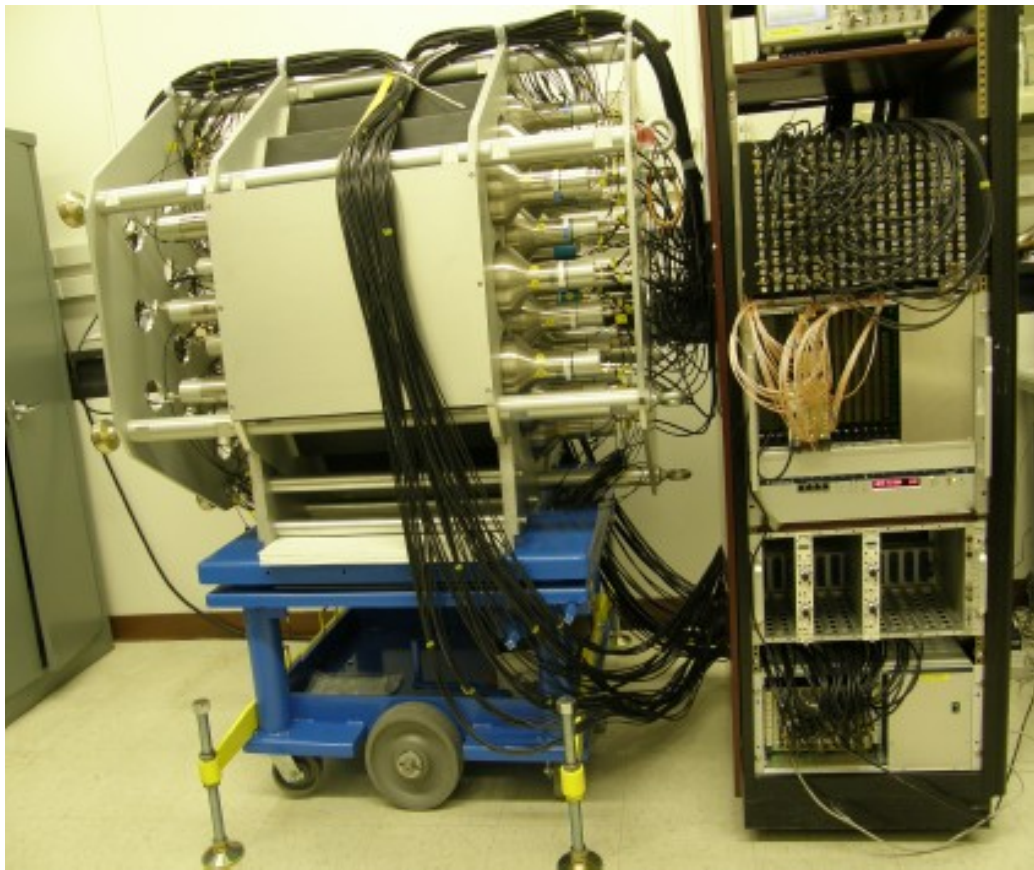
- 19 heksagonalnych kryształów NaI(Tl).
- Największy TAS, całkowita masa ok. 1 tony.
- Podział na moduły i kręgi.
- Wewnątrz krzemowe detektory β .

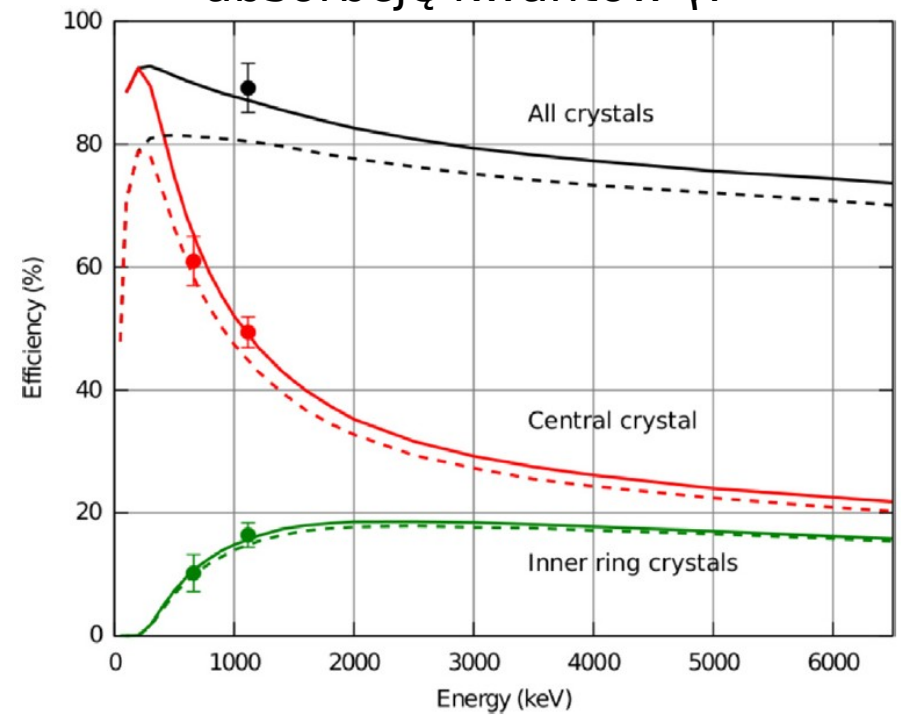
M. Karny *et al.* (2016)

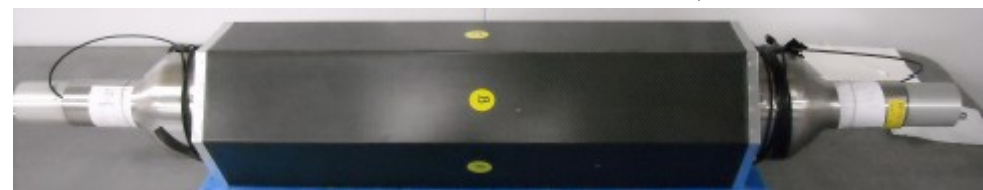
MTAS

Wydajność na pełną absorbcję kwantów γ .

~ 50cm

ołowiane kocyki

puddło z taśmą

Opracowane dane MTAS

	97Nb 72.1 min	98Nb 2.86 s	99Nb 15.0 s	100Nb 1.5 s	101Nb 7.1 s	102Nb 4.3 s	103Nb 1.5 s	104Nb 4.9 s
41%	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.06\%$

Proton (Z) #	39	89Y STABLE 100%	90Y 64.053 h	91Y 58.51 d	92Y 3.54 h	93Y 10.18 h	94Y 18.7 min	95Y 10.3 min	96Y 5.34 s
			$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$
	38	88Sr STABLE 82.58%	89Sr 50.563 d	90Sr 28.90 y	91Sr 9.65 h	92Sr 2.66 h	93Sr 7.43 min	94Sr 75.3 s	95Sr 23.90 s
			$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$
	37	87Rb 4.97E10 y 27.83%	88Rb 17.773 min	89Rb 15.32 min	90Rb 158 s	91Rb 58.2 s	92Rb 4.492 s	93Rb 5.84 s	94Rb 2.702 s
		$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.01\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 1.39\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 10.50\%$
36	86Kr STABLE 17.279%	87Kr 76.3 min	88Kr 2.825 h	89Kr 3.15 min	90Kr 32.32 s	91Kr 8.57 s	92Kr 1.840 s	93Kr 1.286 s	
		$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.03\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 1.95\%$	
35	85Br 2.90 min	86Br 55.1 s	87Br 55.65 s	88Br 16.34 s	89Br 4.357 s	90Br 1.92 s	91Br 0.543 s	92Br 0.314 s	
	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 2.60\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 6.58\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 13.80\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 25.20\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 19.50\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 33.10\%$	
34	84Se 3.26 min	85Se 32.9 s	86Se 14.3 s	87Se 5.50 s	88Se 1.53 s	89Se 0.43 s	90Se 195 ms	91Se 0.27 s	
	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.36\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.99\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 7.80\%$	$\beta^- = 100.00\%$ β^-n	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 21.00\%$	
		50	51	52	53	54	55	56	57
		Neutron (N) #							

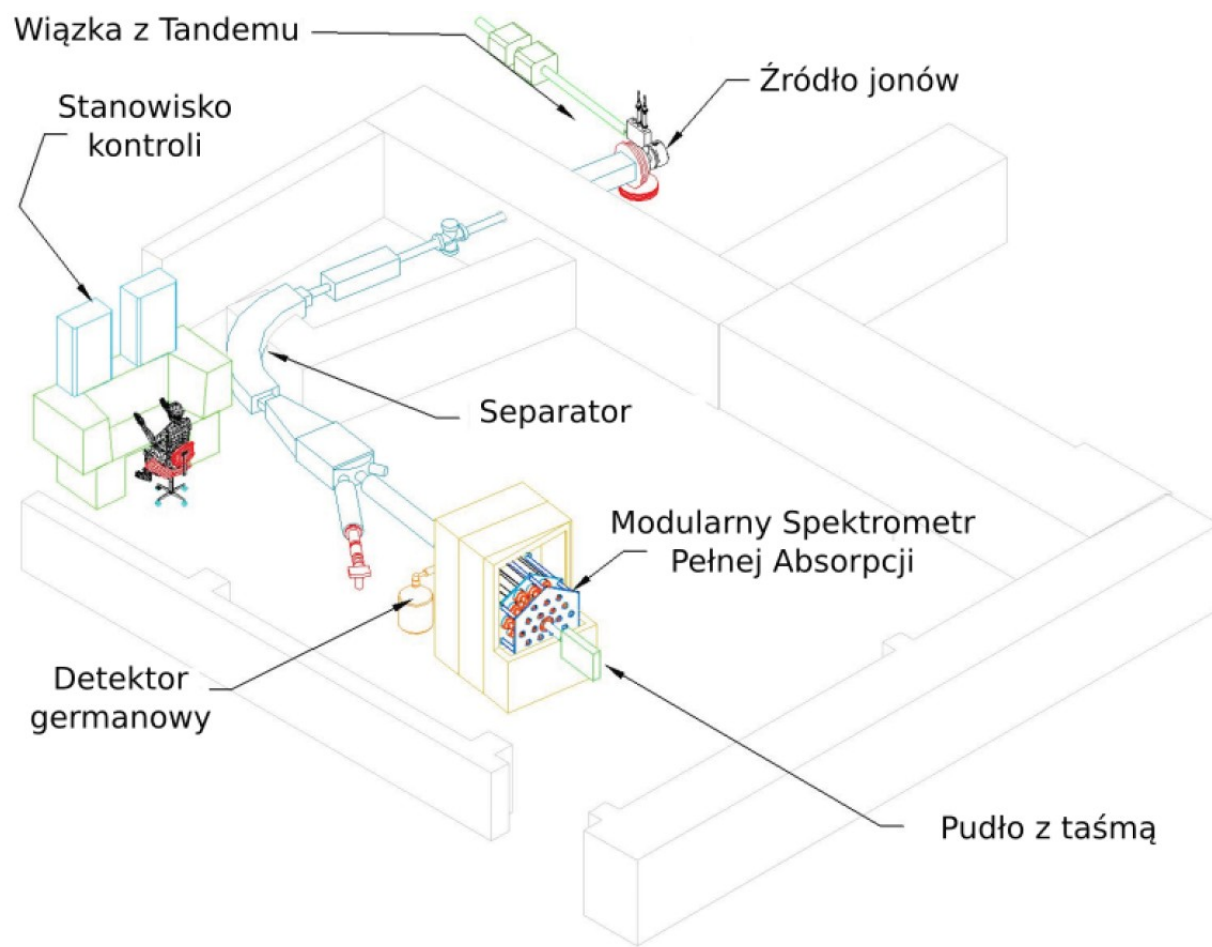
Proton (Z) #	58	140Ce STABLE 88.450%	141Ce 32.511 d	142Ce > 5E+16 y 11.114% 2 β^-	143Ce 33.039 h	144Ce 284.91 d	145Ce 3.01 min
			$\beta^- = 100.00\%$		$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$
	57	139La STABLE 99.9119%	140La 1.67855 d	141La 3.92 h	142La 91.1 min	143La 14.2 min	144La 40.8 s
			$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$
	56	138Ba STABLE 71.698%	139Ba 83.06 min	140Ba 12.7527 d	141Ba 18.27 min	142Ba 10.6 min	143Ba 14.5 s
			$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$
55	137Cs 30.08 y	138Cs 33.41 min	139Cs 9.27 min	140Cs 63.7 s	141Cs 24.84 s	142Cs 1.684 s	
	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.04\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.09\%$	
54	136Xe > 2.4E+21 y 8.8573% 2 β^-	137Xe 3.818 min	138Xe 14.14 min	139Xe 39.68 s	140Xe 13.60 s	141Xe 1.73 s	
		$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 0.04\%$	
53	135I 6.58 h	136I 83.4 s	137I 24.5 s	138I 6.23 s	139I 2.280 s	140I 0.86 s	
	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 7.14\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 5.56\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 10.00\%$	$\beta^- = 100.00\%$ $\beta^-n = 9.30\%$	
		82	83	84	85	86	87
		Neutron (N) #					

Układ eksperymentalny $^{87-91}\text{Br}$

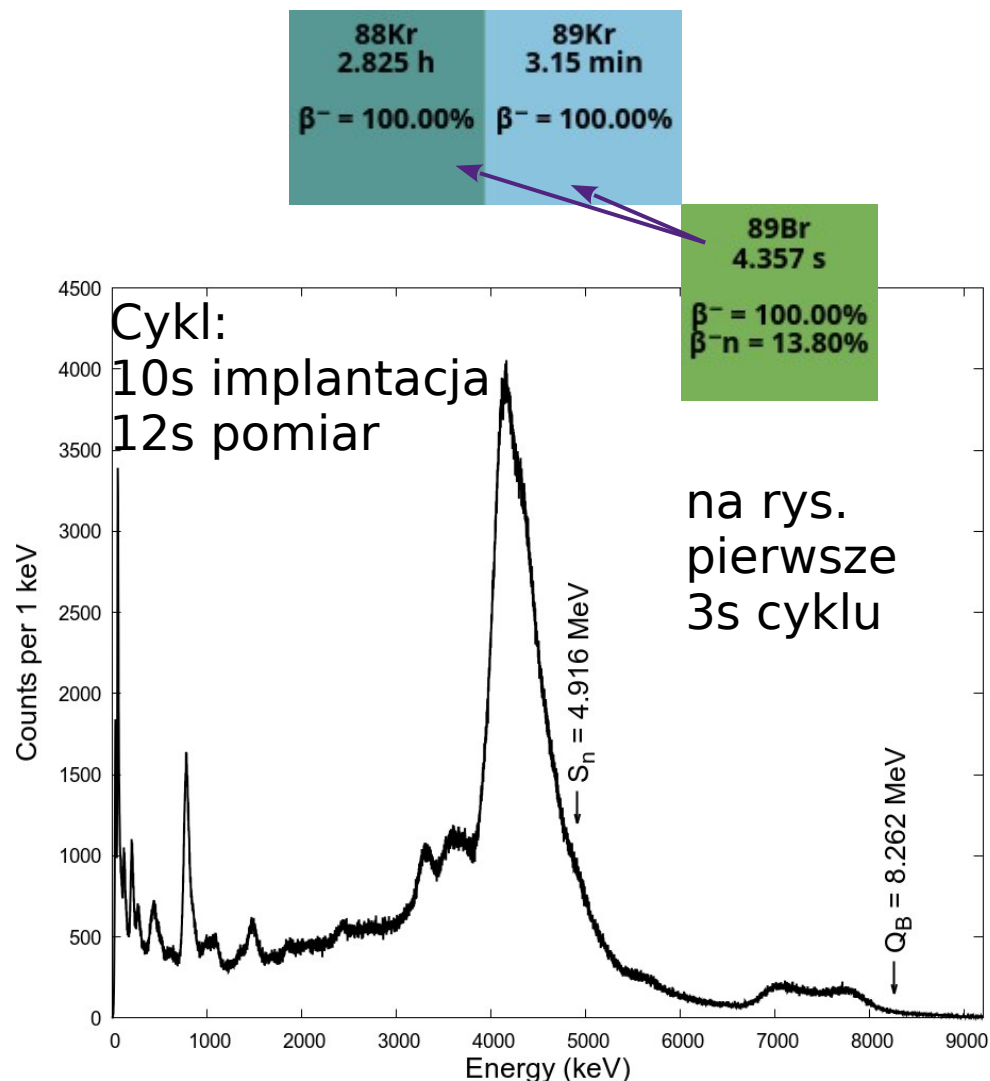
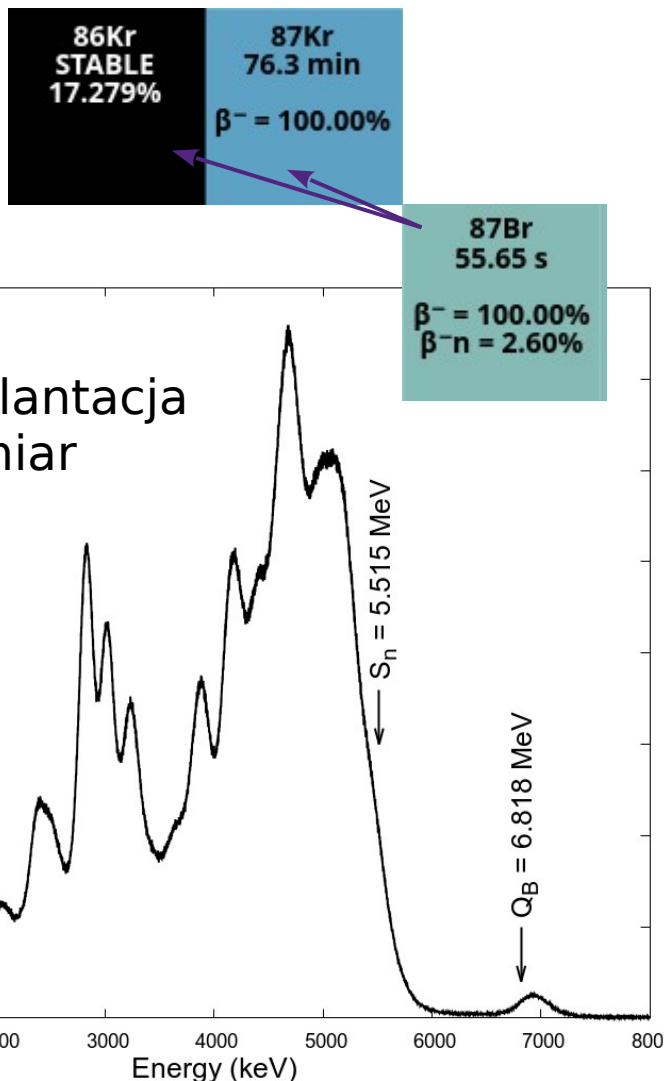
- wiązka protonów
- tarcza ^{238}UCx
- plazmowe źródło jonów
- separator masowy OLTF
- wiązka implantowana na taśmę

Cykle pomiarowe:

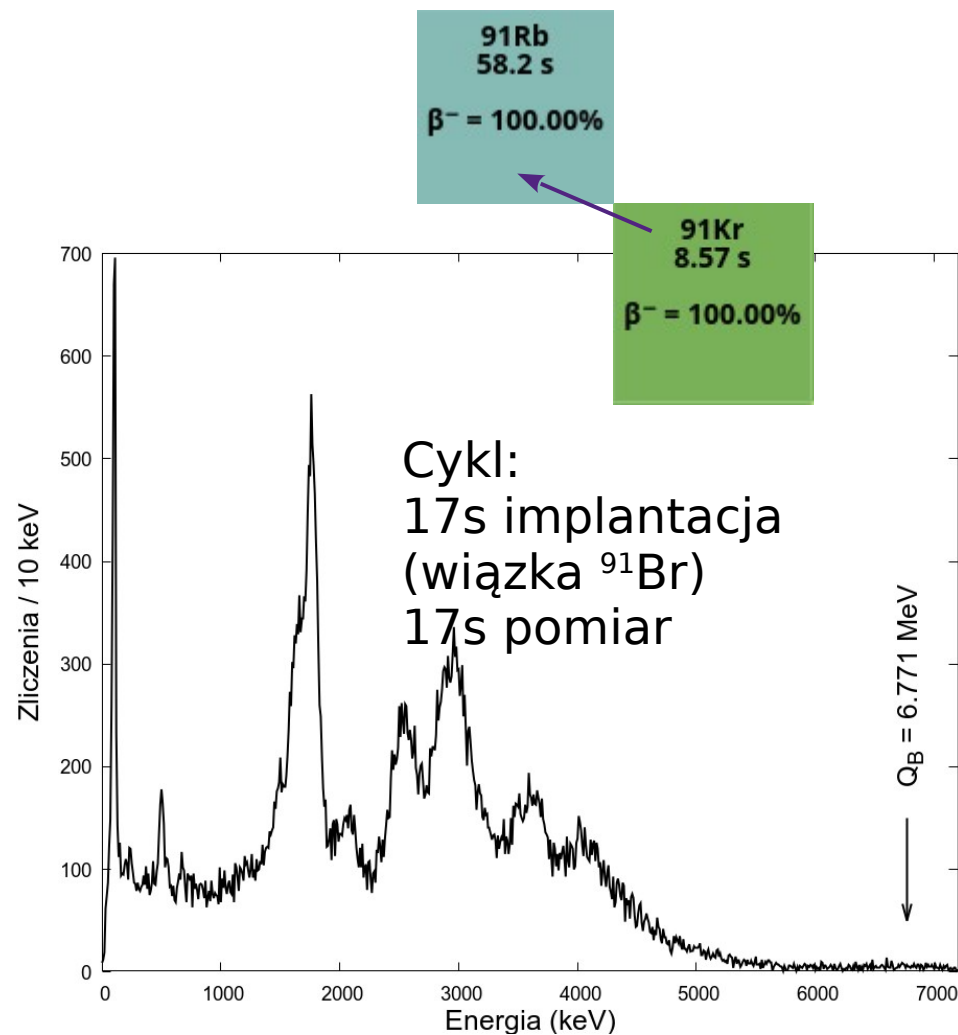
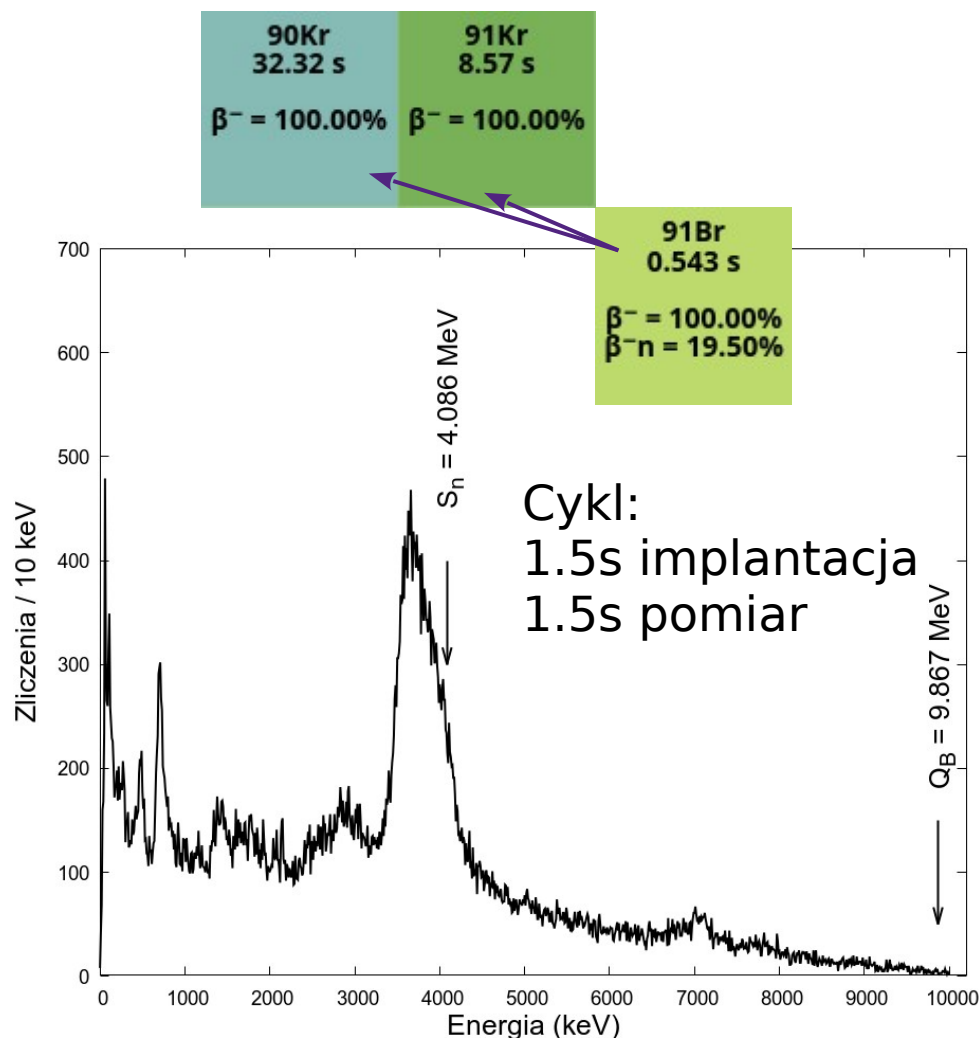
- implantacja,
- transport,
- pomiar.

Bromy - widma eksperymentalne

Bromy - widma eksperymentalne

Tylko jak to badać jak nie ma tu żadnych „czystych” pików?!

Baza danych ENSDF, symulacje Geant4

Evaluated Nuclear Structure Data File (ENSDF) – format plików, zawierający eksperymentalne dane jądrowe. Baza danych koordynowana jest przez The National Nuclear Data Center (NNDC), Brookhaven National Laboratory.

Geant4 – pakiet narzędzi do symulacji drogi i oddziaływań cząstek z materią.

Symulacje typu Monte Carlo.

Wersja używana do analizy danych: Geant4.10.3.p01

87KR	L	0	5/2+					
87KR	B		12.0	19		7.39	7	
87KRS	B	EAV=3127	9					
87KR	L	531.99	41/2+					
87KR	B		1.2	5		8.23	19	
87KRS	B	EAV=2870	98					
87KR	G	532.03	7	5.4	4			C
87KR	L	1419.67	3(7/2+)					
87KR	B		4.8	16		7.33	15	
87KRS	B	EAV=2441	9					
87KR	G	1419.71	722.0	15				C
87KR	L	1476.11	53/2+,5/2+					
87KR	B		1.7	7		7.76	18	
87KRS	B	EAV=2414	9					
87KR	G	944.12	71.4	1				C
87KR	G	1476.06	77.9	6				C

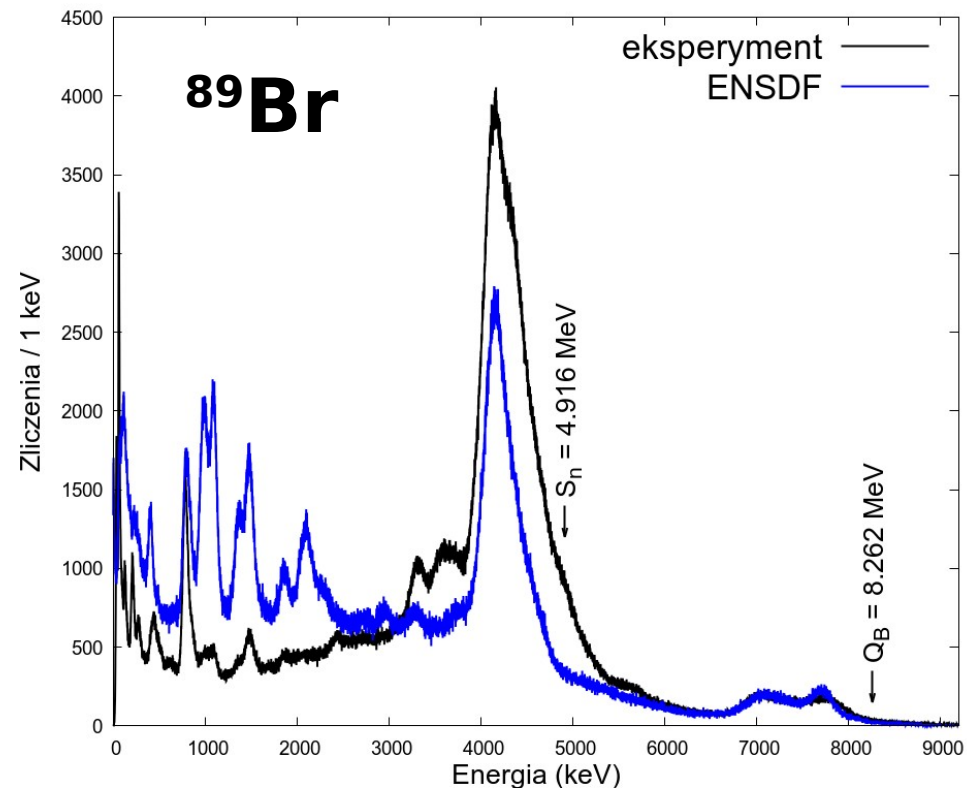
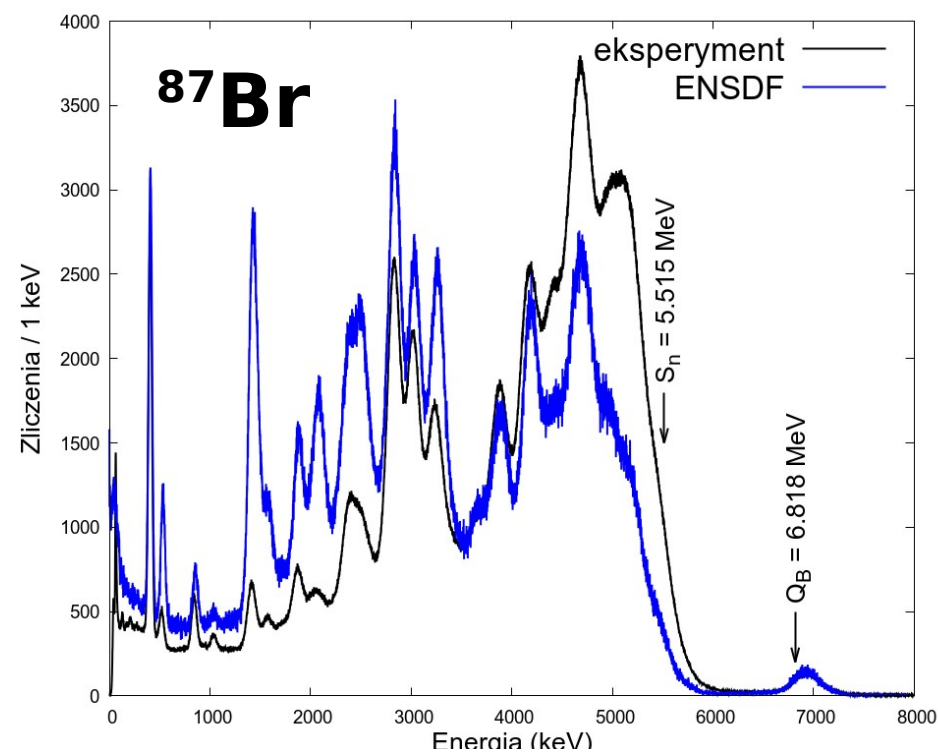
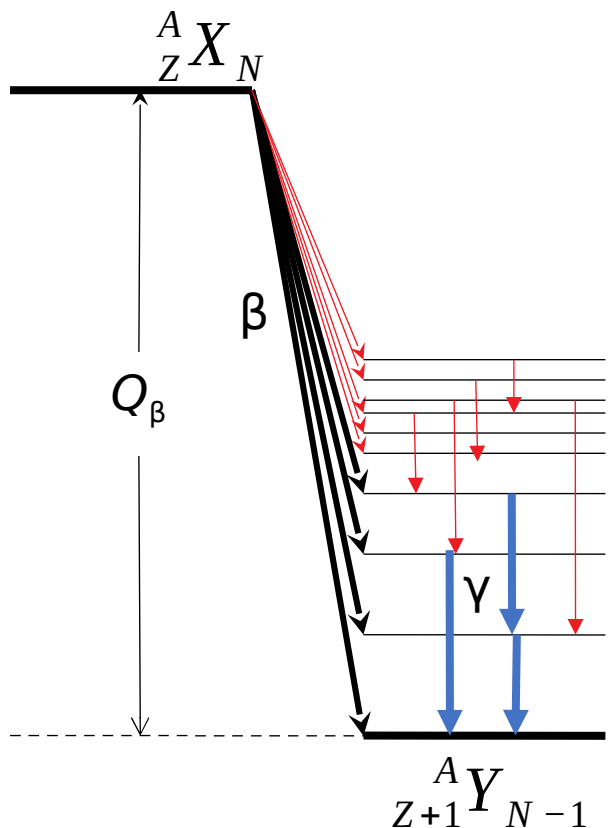
<https://geant4.web.cern.ch>

<https://www.nndc.bnl.gov/ensdf/>

Symulacje ENSDF

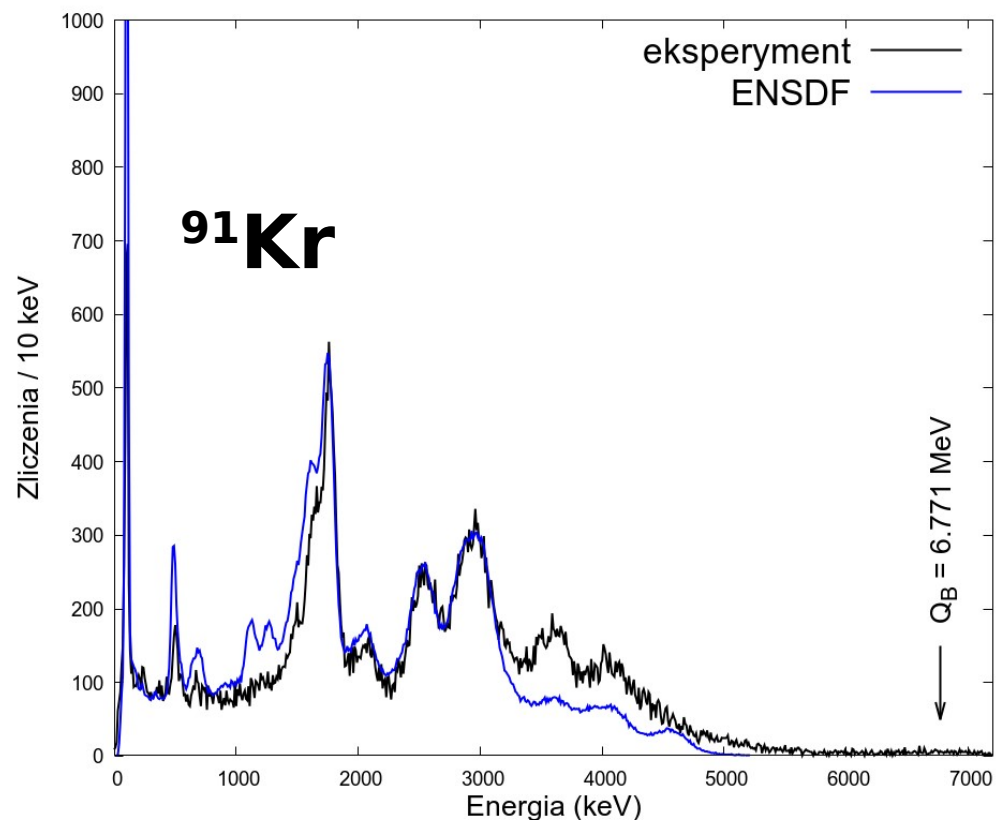
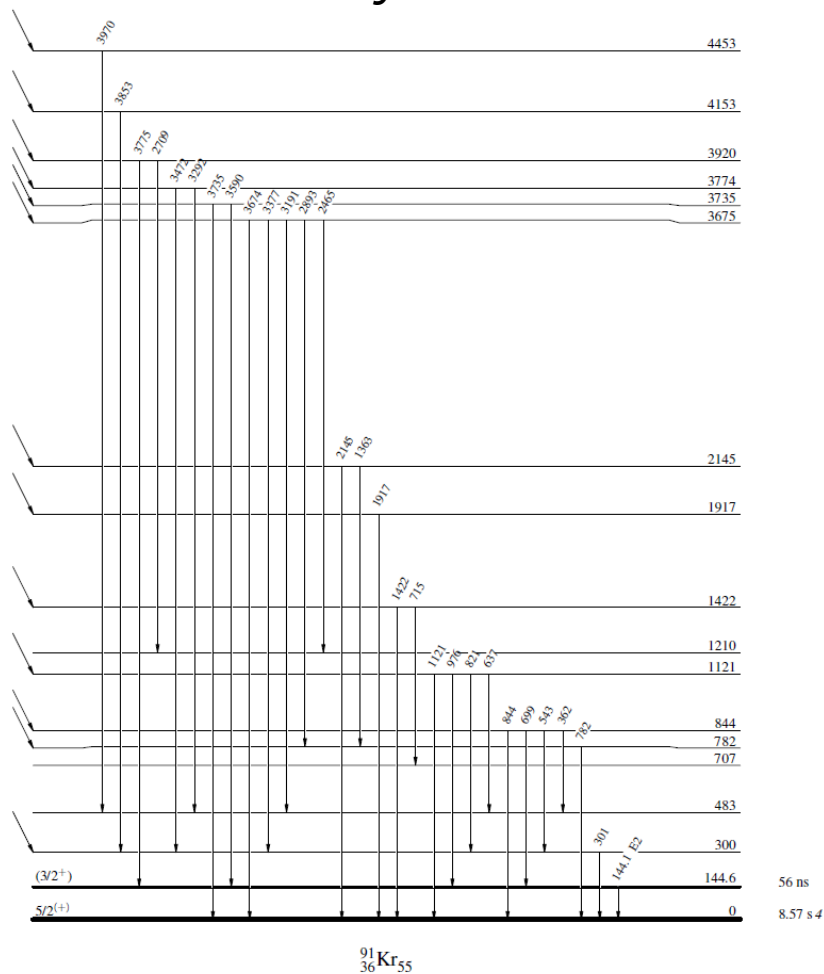
Spodziewany efekt, przeszacowane zasilania niskich energii, niedoszacowane zasilania wysokich energii.

Symulacje ENSDF

⁹¹Br: brak zasilań β i γ w bazie danych ENSDF!

$Q^- = 9867.4$
 $0.543 \text{ s } 4$
 $\% \beta^- = 100$
 $^{91}_{35}\text{Br}_{56}$

Analiza danych TAsowych

$$d_i = \sum_{j=0}^{j_{\max}} R_{ij} f_j, i = 1, i_{\max}$$

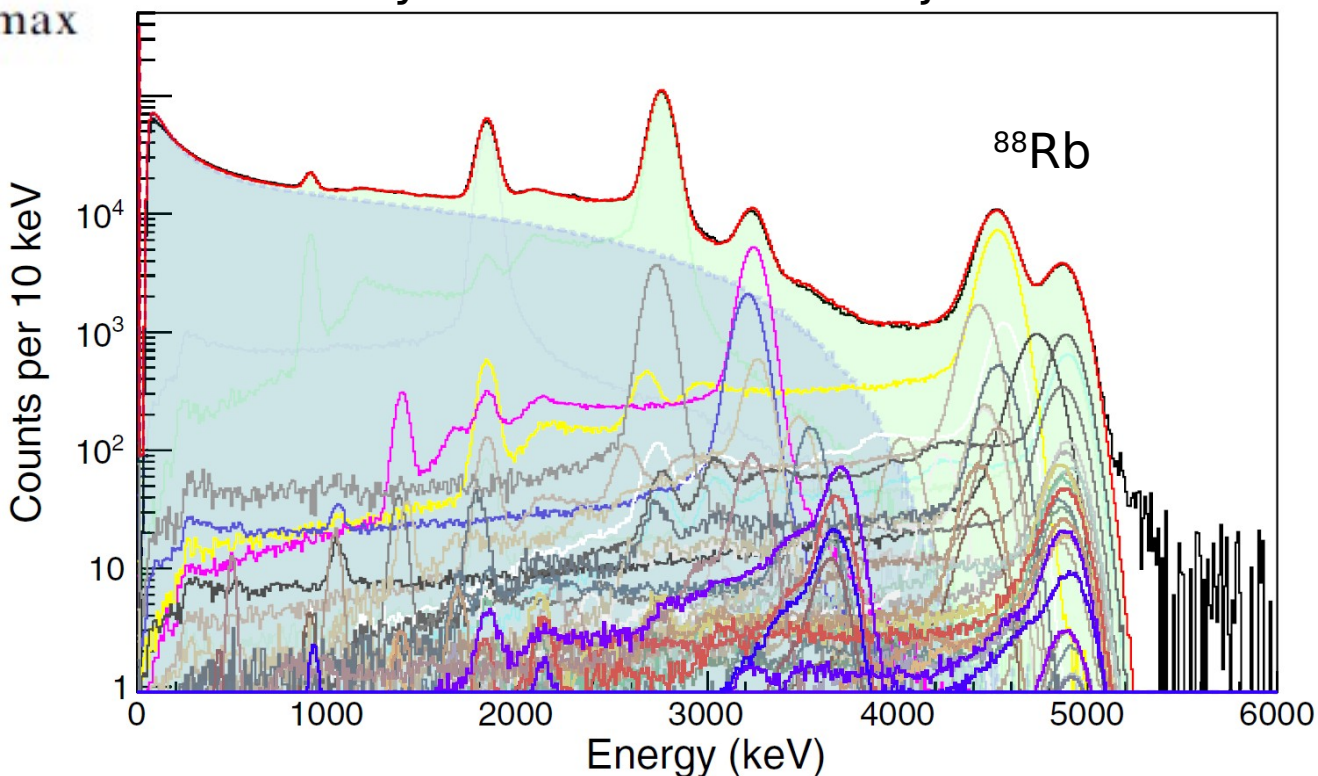
$\mathbf{d}_i$ - dane (zliczenia) w kanale i-tym

$\mathbf{R}_{ij}$ - funkcja odpowiedzi detektora dla i-tego kanału j-tego przejścia β

$\mathbf{f}_j$ - zasilanie j-tego przejścia β

D. Cano-Ott *et al.* (1999)

Przykładowa dekonwolucja widma

P. Shuai *et al.* (2022)

Analiza na przykładzie ^{87}Br

Metoda Maksymalizacji Entropii

$$\text{max: } S[\mathbf{f}] - \frac{1}{\lambda} \chi^2[\mathbf{f}] \quad \text{min: } \chi^2[\mathbf{f}] - \lambda S[\mathbf{f}]$$

przedstawiona jako algorytm w iteracyjnej postaci:

$$f_j^{(s+1)} = f_j^{(s)} \exp \left(\frac{2}{\lambda} \sum_{i=1}^n R_{ij} \left(d_i - \sum_{k=1}^m R_{ik} f_k^{(s)} \right) / \sigma_{d_i}^2 \right),$$

$$j = 1, \dots, m.$$

d_i - dane (zliczenia) w kanale i-tym

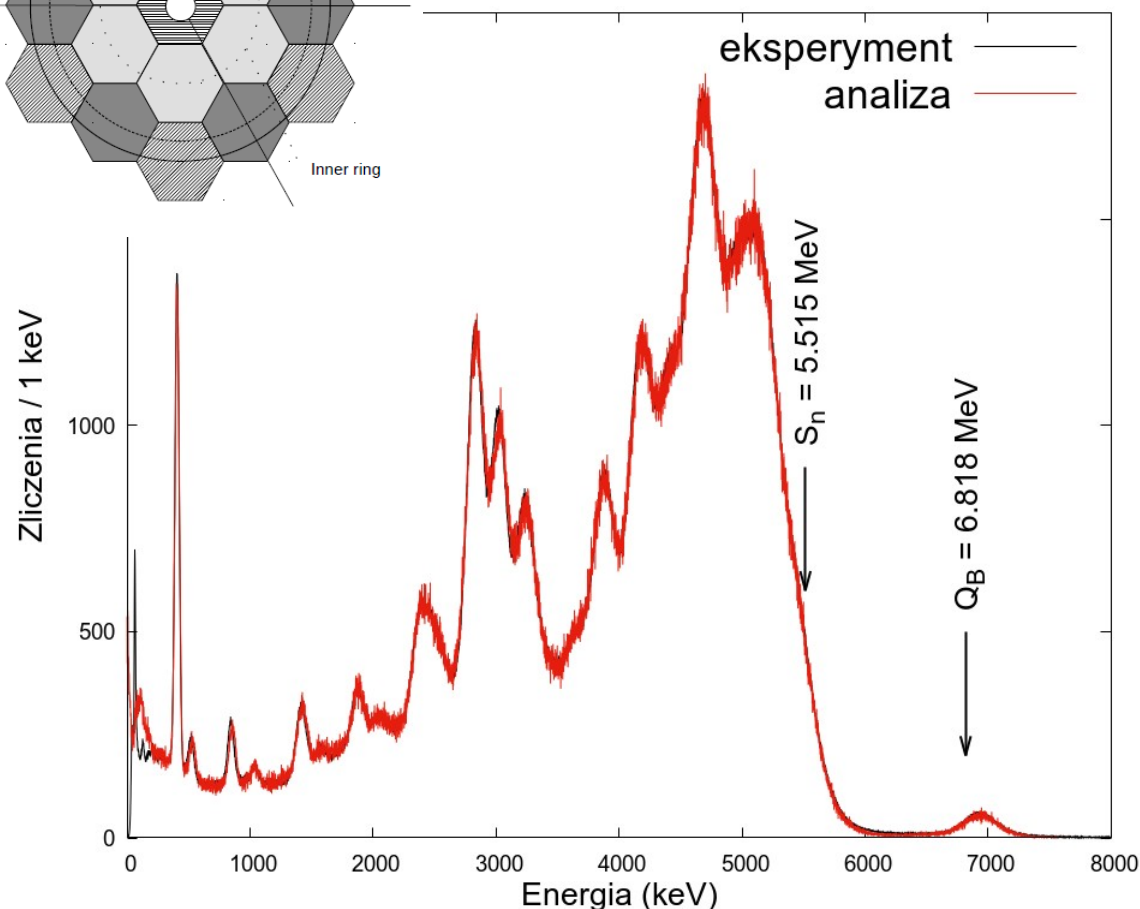
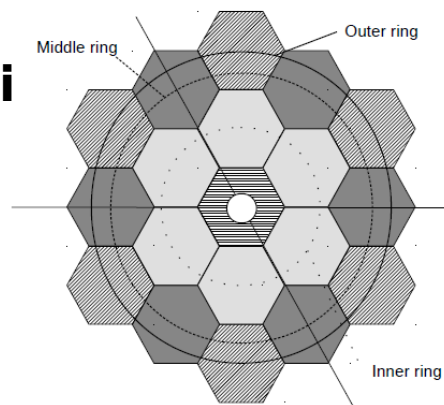
R_{ij} - funkcja odpowiedzi detektora dla i-tego kanału j-tego przejścia β

f_j - zasilanie j-tego przejścia β

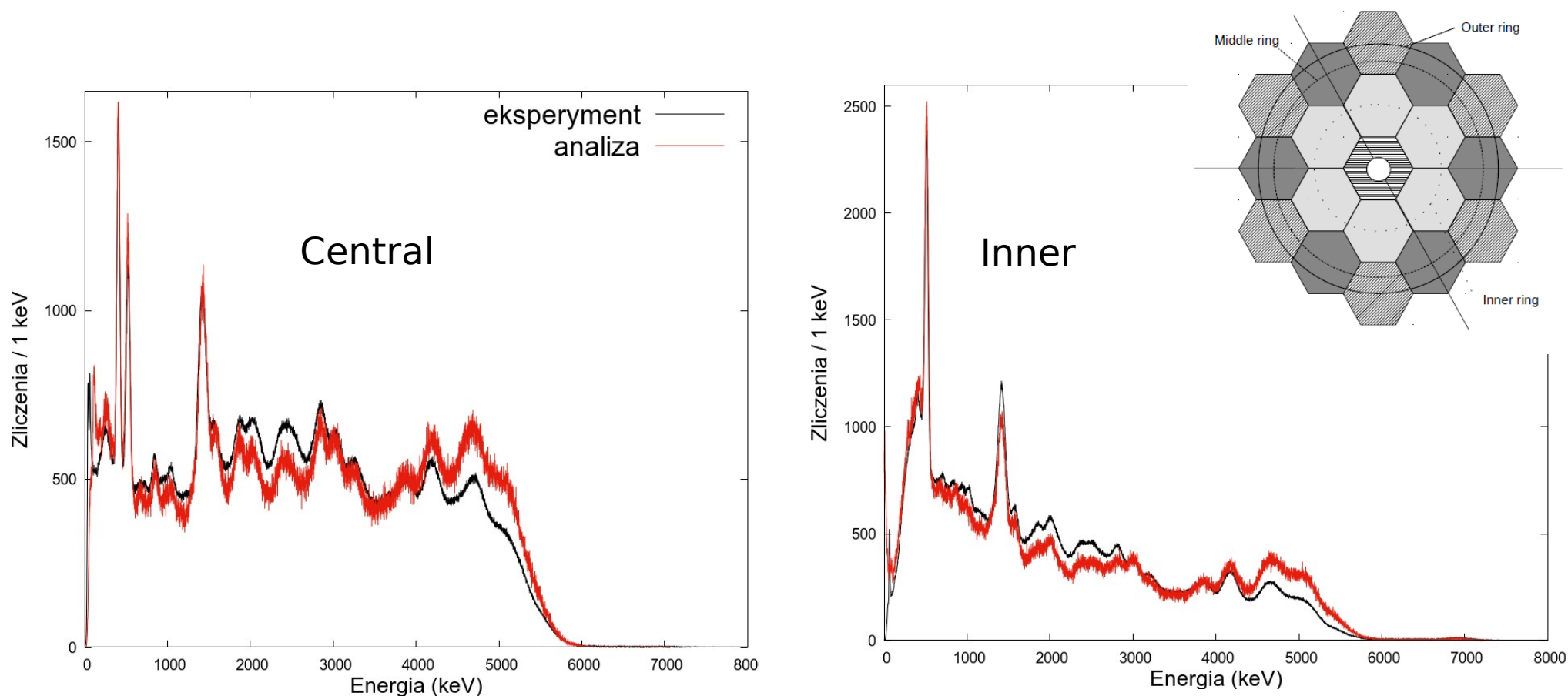
λ - parametr dopasowania

s - krok iteracji

J.L. Tain, D. Cano-Ott (2007)

Analiza na przykładzie ^{87}Br

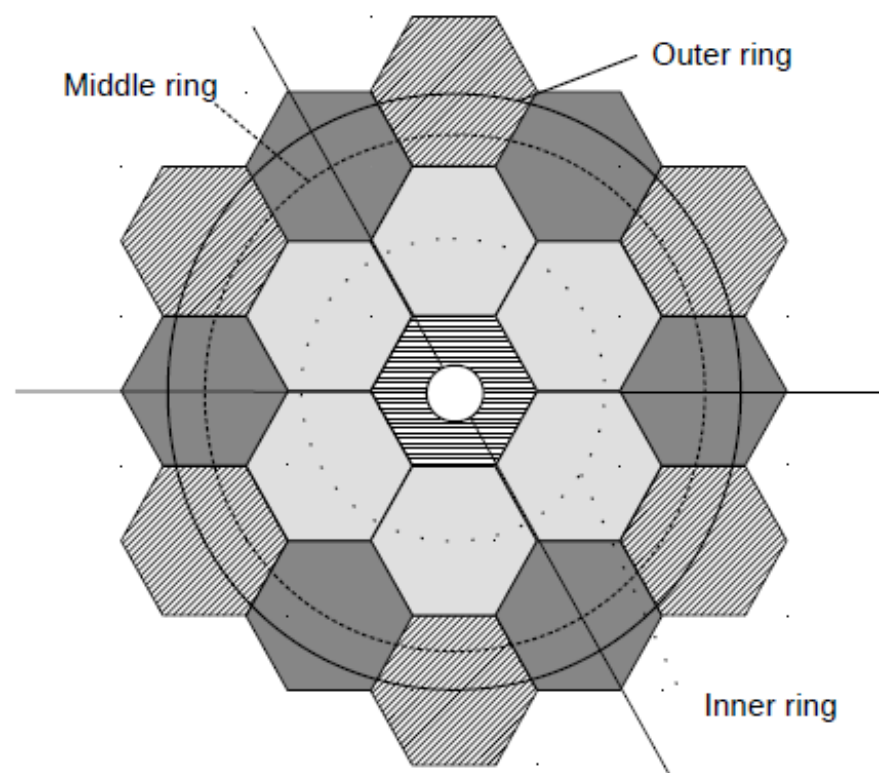
Dopasowanie do jednego modułu/zestawu modułów może dawać poprawne zasilania dla wszystkich, ale w skomplikowanych przypadkach nie jest to wystarczające!

Co widzimy w różnych modułach MTASa

Total MTAS – pełne widmo całkowitej absorpcji

Central – „mały TAS”, widmo β , pochłania niemal wszystkie nieskoenergetyczne γ

Inner, Middle, Outer – różne odległości od środka, mogą wykrywać pojedyncze przejścia γ

Jak wykorzystać moduły MTASa

Dwa podstawowe podejścia:

1) TAS składający się z wybranych kryształów:

$$E_1 + E_2 + E_3 + E_4 + E_5 + E_6$$

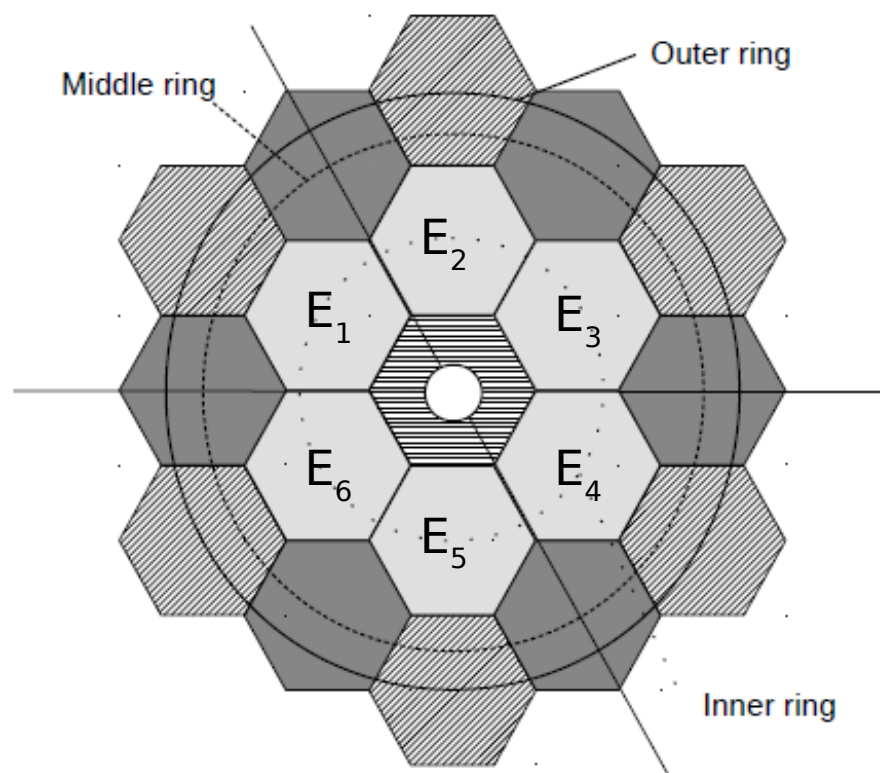

1 zliczenie o zsumowanej energii w końcowym widmie

2) Pojedyncze przejścia (na miarę możliwości MTASa):

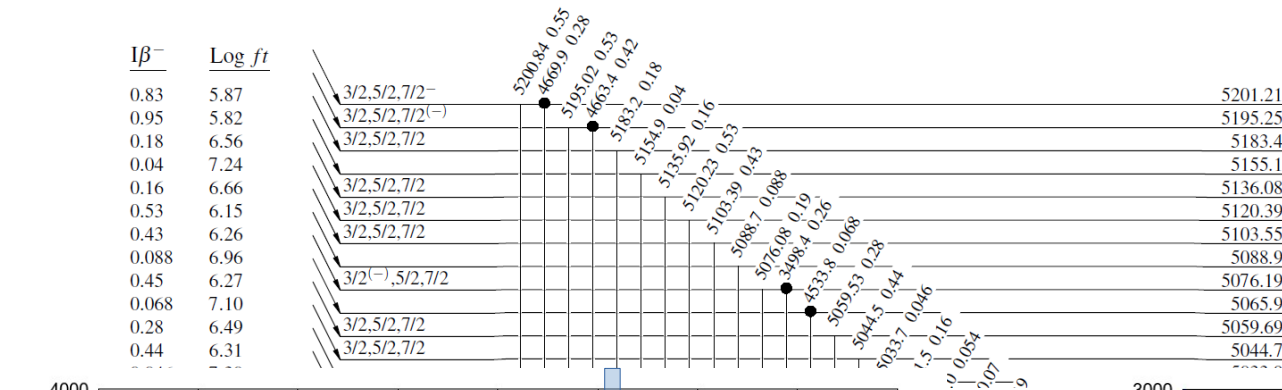
$$\begin{array}{cccccc} E_1 & E_2 & E_3 & E_4 & E_5 & E_6 \\ \downarrow & \downarrow & \downarrow & \downarrow & \downarrow & \downarrow \end{array}$$

6 zliczeń w końcowym widmie, potencjalnie pojedyncze przejścia

Analiza 2D: Total MTAS vs. pojedyncze kryształy I+M+O

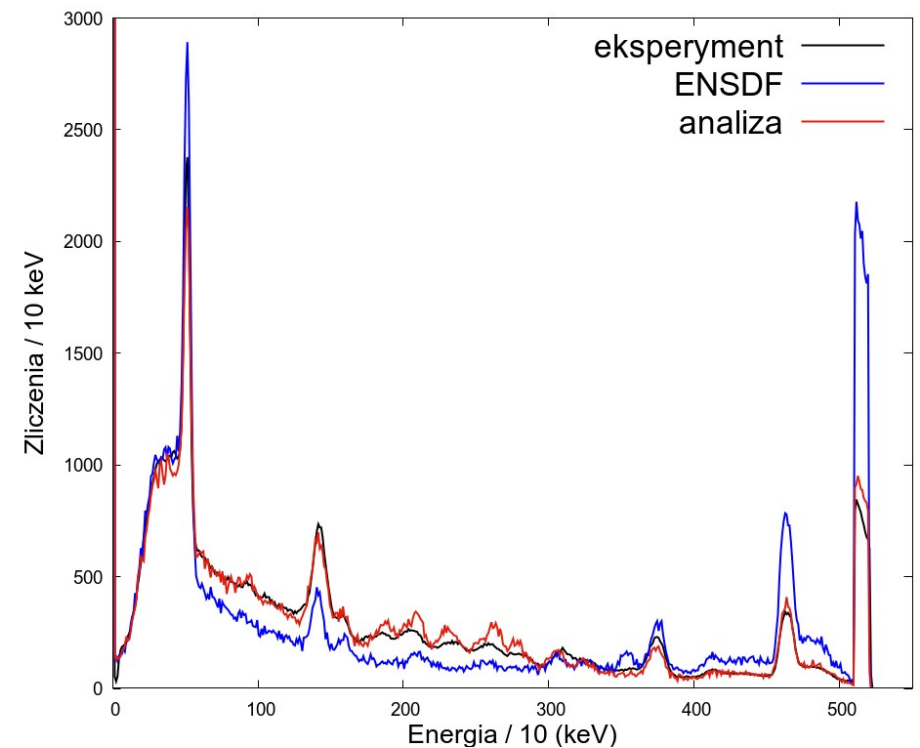
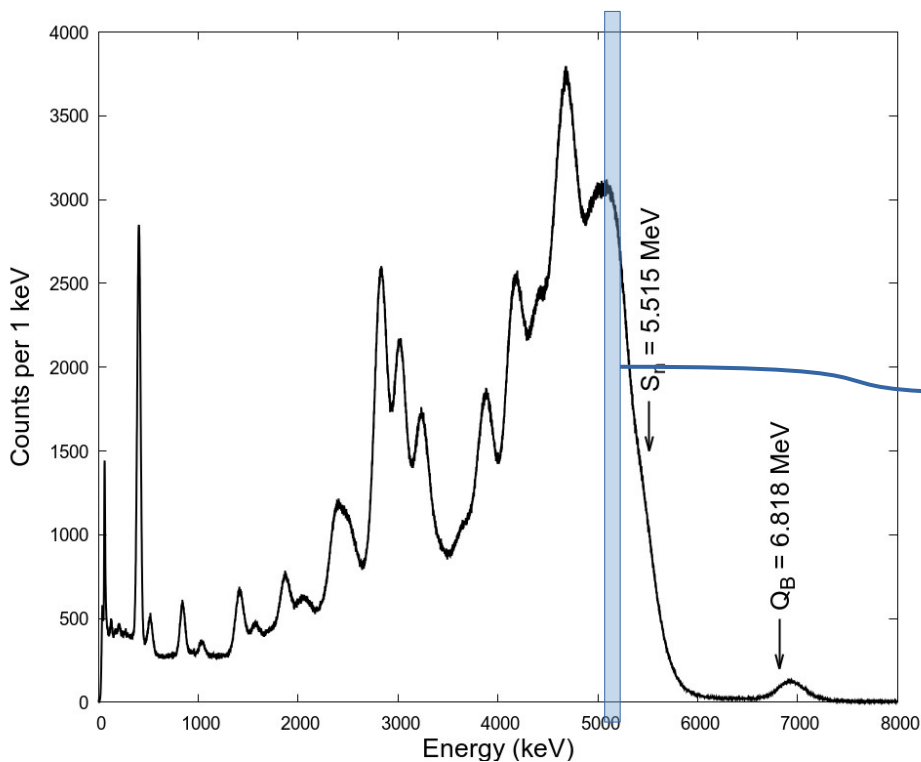

Analiza 2D: Total MTAS vs. pojedyncze kryształy I+M+O

Potrzebna poważna ingerencja w funkcje odpowiedzi (R_{ij}), zmiana intensywności przejść β nie jest wystarczająca.

$$d_i = \sum_{j=0}^{j_{\max}} R_{ij} f_j, i = 1, i_{\max}$$

1 przejście γ z każdego poziomu
 ~ 10 przejść γ z każdego poziomu

Dopasowanie wszystkiego wszędzie naraz - metoda z P. Shuai et al. (2022)

Wyjście od ogólnego wzoru na dekonwolucję widma.

Iteracyjne dopasowywanie funkcji odpowiedzi R_{ia} do widma. Inny algorytm, ale ta sama użyteczność co metoda ME.

R_{ija} - funkcja odpowiedzi po wszystkich kanałach, przejściach i dopasowywanych widmach (modułach MTAS).

Wszystko wszędzie naraz.

$$d_i = \sum_{a=1}^M R_{ia} s_a, \quad a = 1, \dots, M,$$

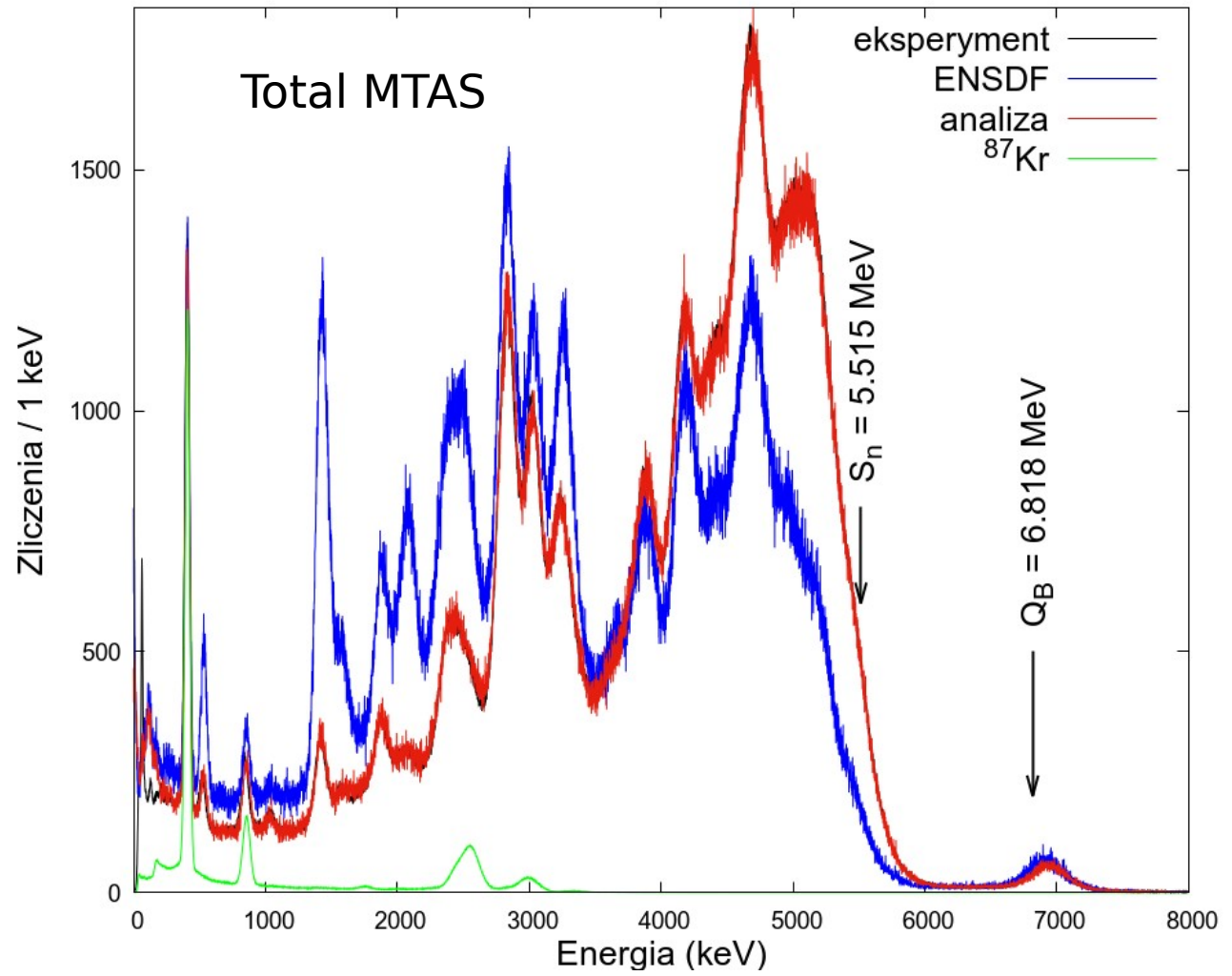
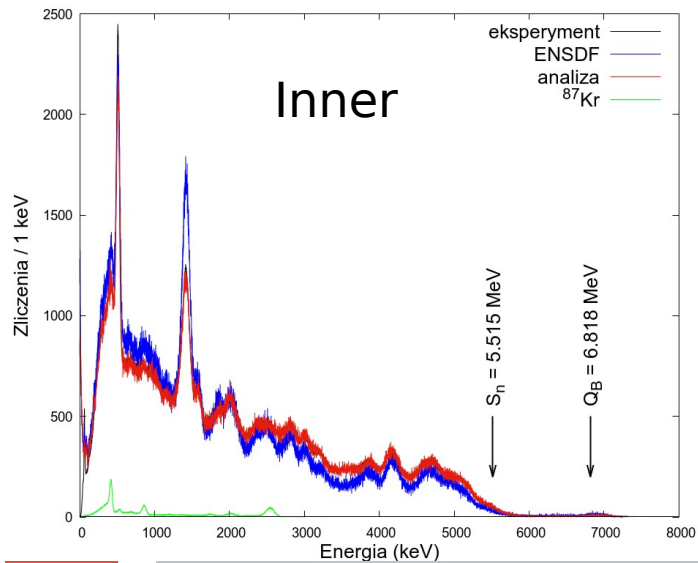
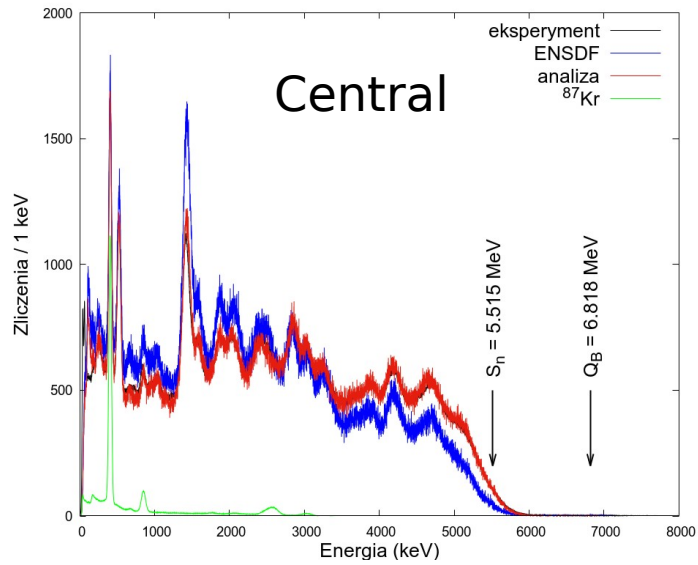
$$s_a^{(r+1)} = \frac{1}{\sum_{k=1}^N R_{ka}} \sum_{i=1}^N \frac{R_{ia} s_a^{(r)} d_i}{\sum_{b=1}^M R_{ib} s_b^{(r)}}, \quad a = 1, \dots, M.$$

$$s_a^{(r+1)} = \frac{1}{\sum_{k=1}^N \sum_{l=1}^N R'_{kla}} \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^N \frac{R'_{ija} s_a^{(r)} d'_{ij}}{\sum_{b=1}^M R'_{ijb} s_b^{(r)}}, \quad a = 1, \dots, M.$$

$$s_a^{(r+1)} = \frac{\sum_{i=1}^N \frac{R_{ia} s_a^{(r)} d_i}{\sum_{b=1}^M R_{ib} s_b^{(r)}} + \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^N \frac{R'_{ija} s_a^{(r)} d'_{ij}}{\sum_{b=1}^M R'_{ijb} s_b^{(r)}} + \dots}{\sum_{k=1}^N R_{ka} + \sum_{k=1}^N \sum_{l=1}^N R'_{kla} + \dots}, \quad a = 1, \dots, M.$$

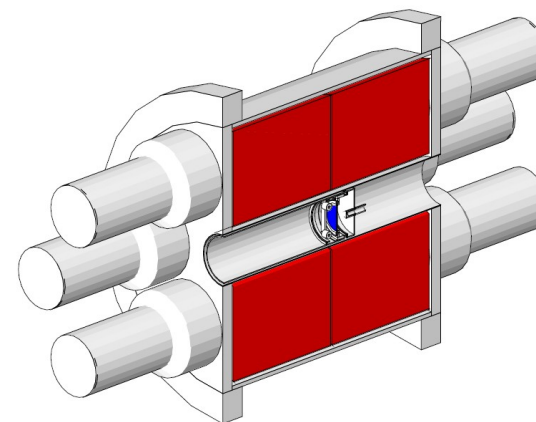
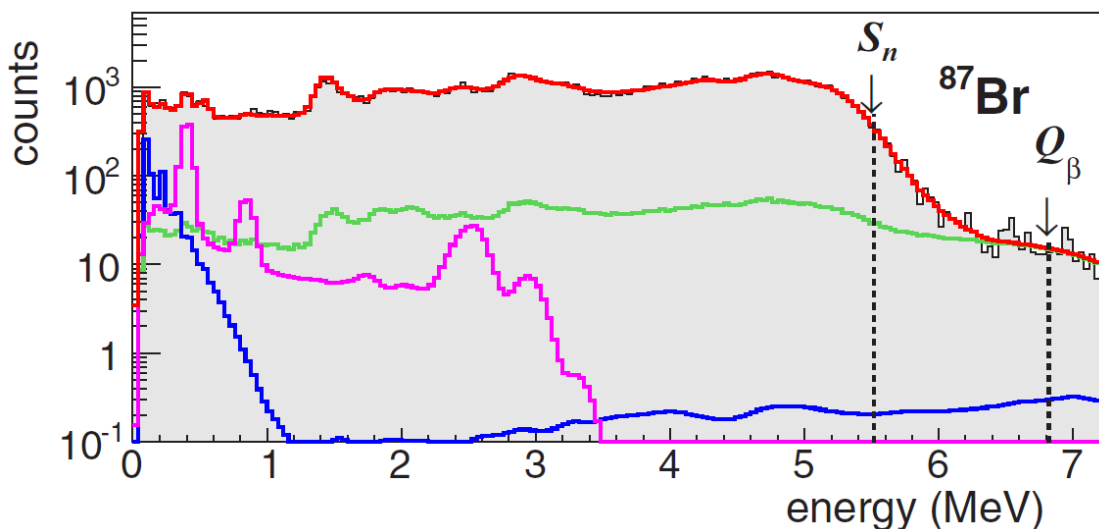
P. Shuai et al. (2022)

Wyniki ^{87}Br

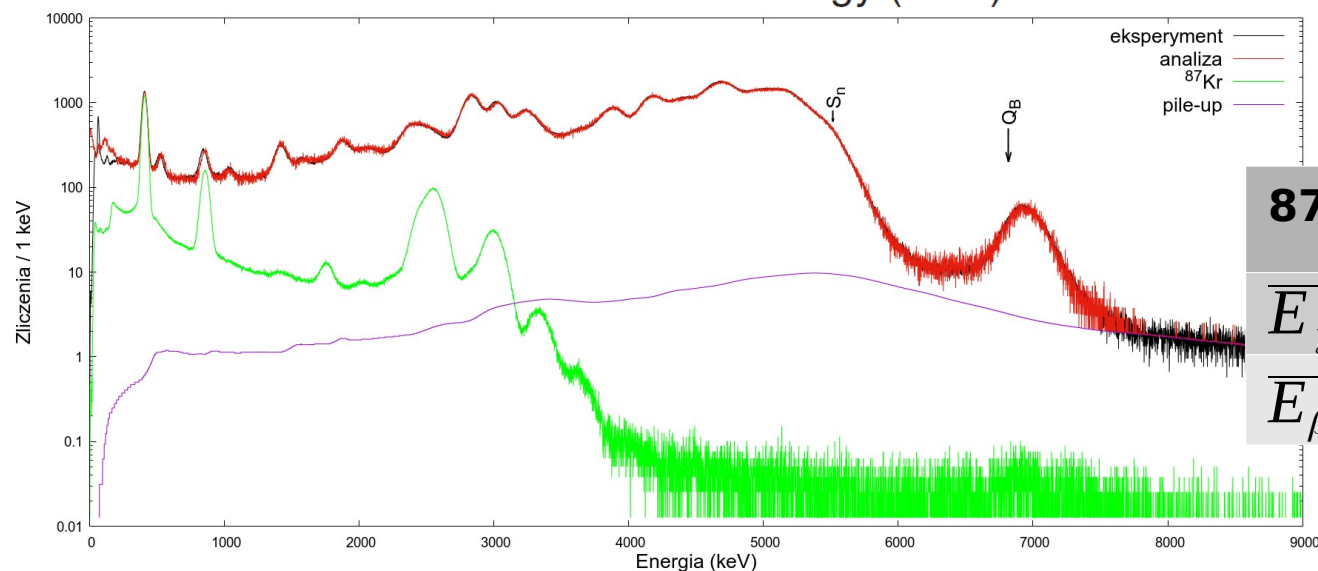

^{87}Br – porównanie z innym TASem

E. Valencia *et al.* (2017)

6 kryształów BaF_2

^{87}Br	ENSDF	E. Valencia <i>et al.</i> (2017)	Analiza
$\overline{E}_\gamma$ (keV)	3087	3938^{+40}_{-67}	3938(40)
$\overline{E}_\beta$ (keV)	1603	1159^{+32}_{-19}	1209(20)

^{87}Br – porównanie z innym TAsEm

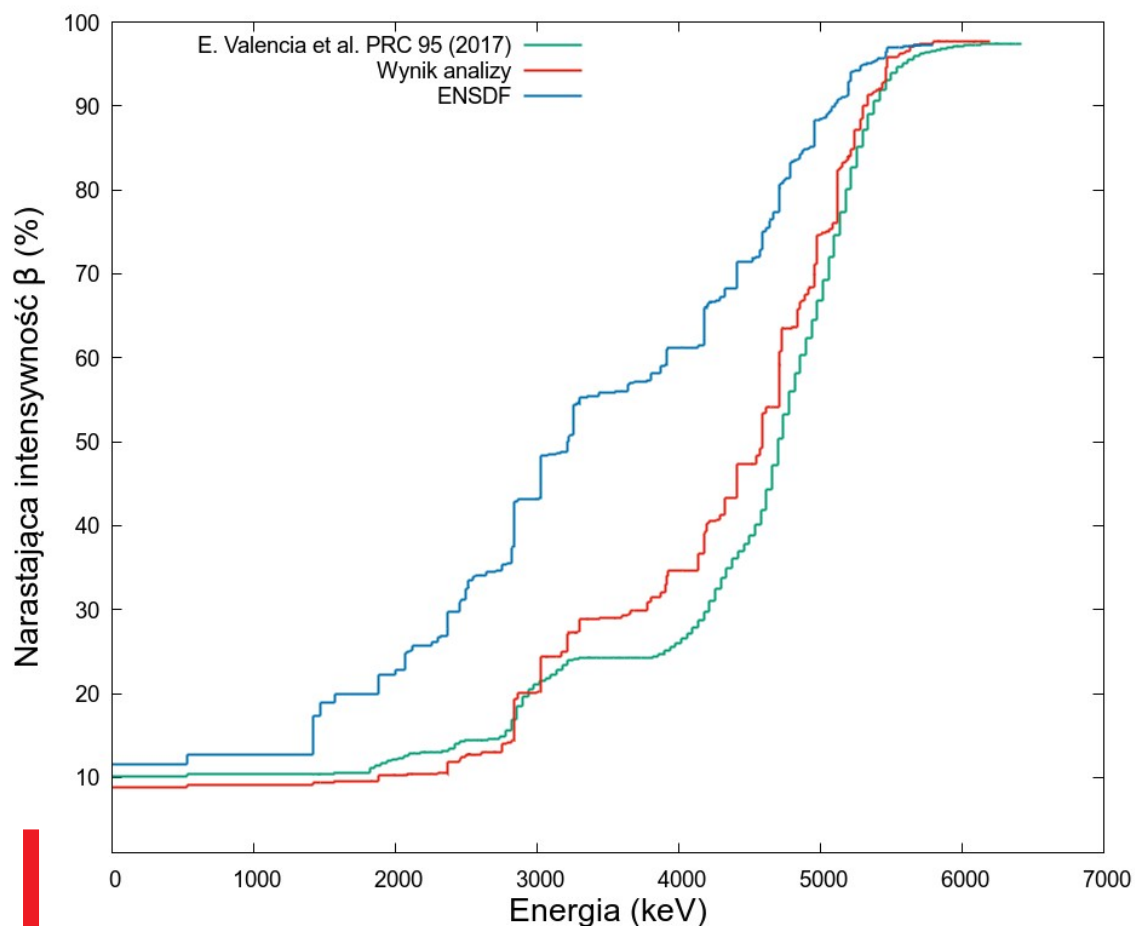
Odejście od schematu rozpadu: pseudo-poziomy co 40 keV powyżej 1.6 MeV.

Mniejsza rozdzielczość – bardziej „wygładzone” widmo.

Takie same średnie energie!

^{87}Br	ENSDF	E. Valencia <i>et al.</i> (2017)	Analiza
$\overline{E}_\gamma$ (keV)	3087	3938^{+40}_{-67}	3938(40)
$\overline{E}_\beta$ (keV)	1603	1159^{+32}_{-19}	1209(20)

$\overline{E}_\gamma$ 28% $\uparrow$ $\overline{E}_\beta$ 28% $\downarrow$

^{87}Br - intensywności przejść β i BGT

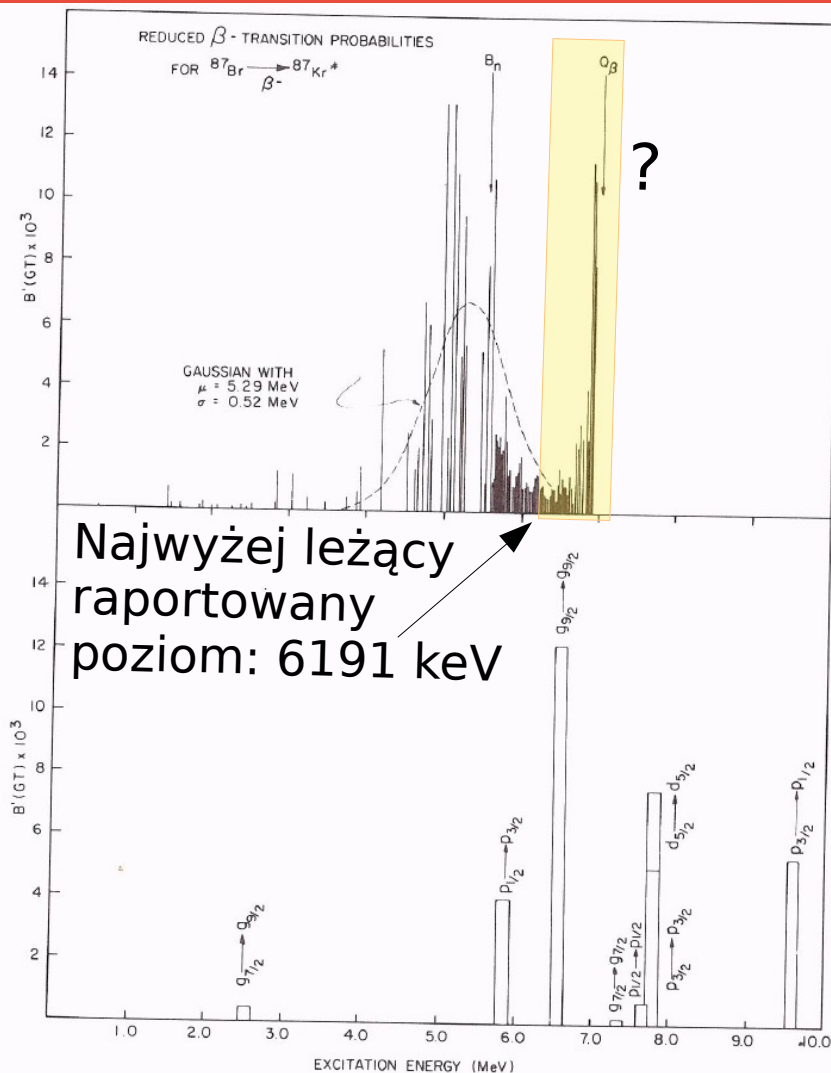
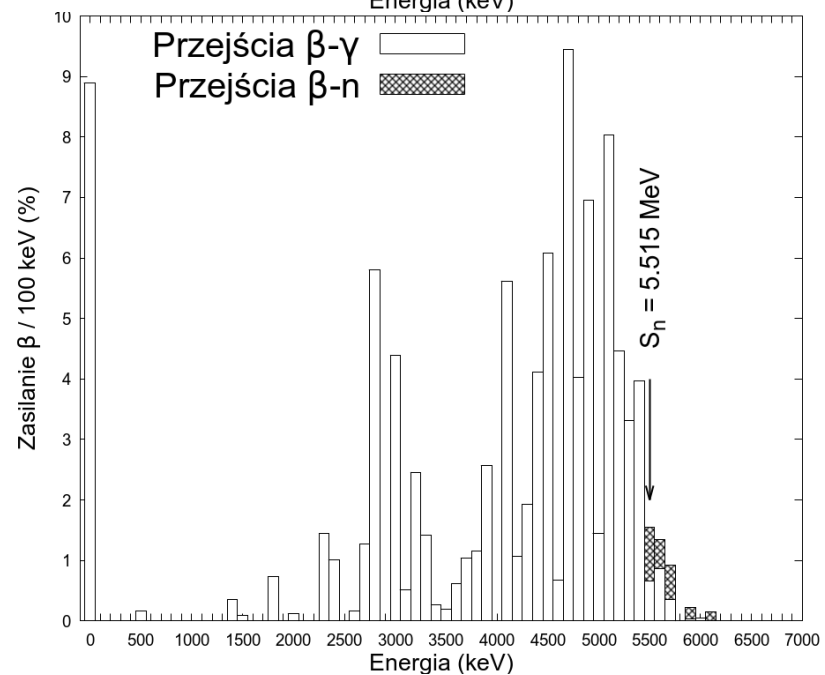
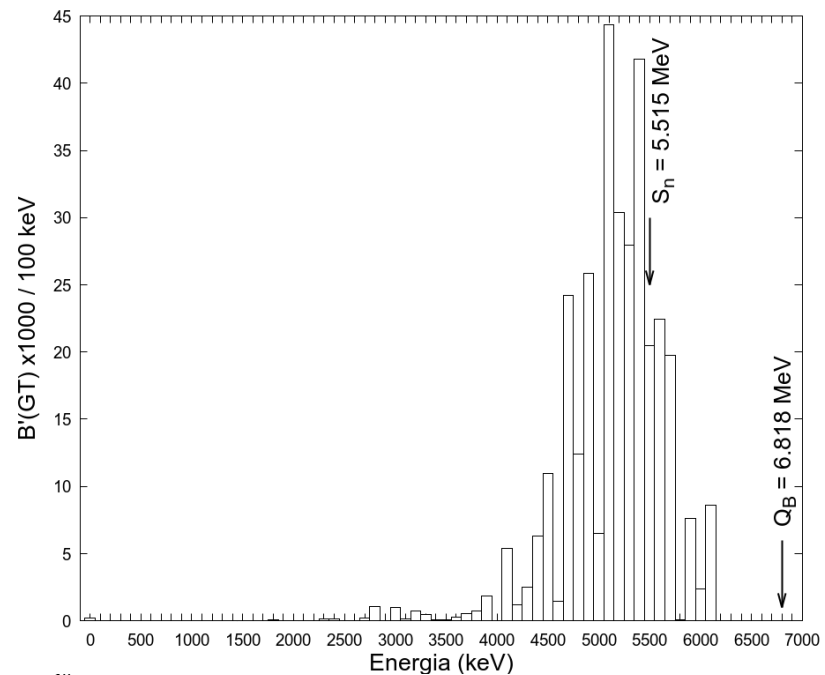

Fig. 4. Reduced transition probabilities ($B(GT)$) for β^- decay of ^{87}Br to levels in ^{87}Kr obtained from γ -ray and neutron measurements (upper) and the $B(GT)$ to single-particle resonances from shell-model calculation (lower) (see subsect. 6.3).

F.M. Nuh *et al.* (1977)

Neutrony w MTAS

• Rozpraszanie:

Rozpraszanie energii neutronu -> jonizacja -> depozyt energii w detektorze.

$$E_{\max} \approx E_{\text{kin}}$$

• Pochłonięcie neutronu: głównie kryształ $^{23}\text{Na}^{127}\text{I}$

Kwanty gamma -> rozpraszanie Comptona, efekt fotoelektryczny, kreacja par -> jonizacja -> depozyt energii w detektorze.

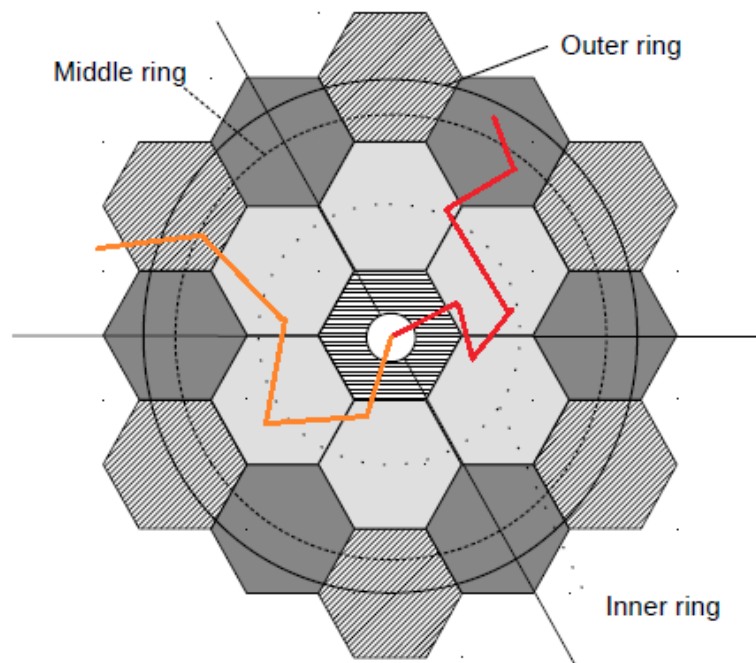
^{127}I : Przekrój czynny = 6,15 barna,

^{128}I : $S_n = 6826.13$ keV

^{23}Na : Przekrój czynny = 0,53 barna,

^{24}Na : $S_n = 6959.42$ keV

$$E_{\max} = E_{\text{kin}} + S_n$$

$E_{\max}$ - maksymalny depozyt energii w detektorze

E_{kin} - energia kinetyczna neutronu

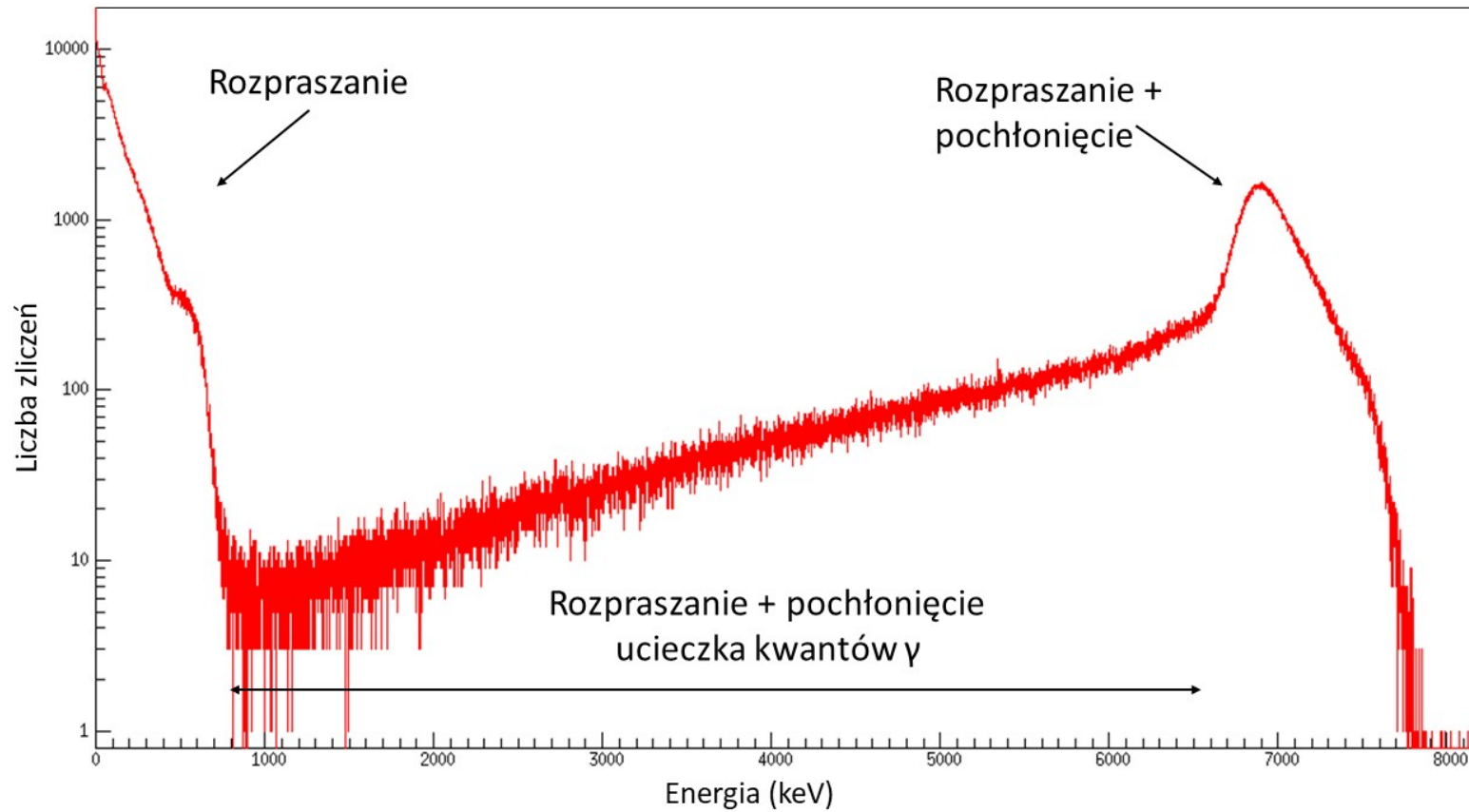
S_n - energia separacji neutronu

Funkcja odpowiedzi na neutrony MTAS

^{128}I : $S_n = 6826.13$ keV

^{87}Br	ENSDF	Analiza
P_n (%)	2.60(4)	2.3(2)

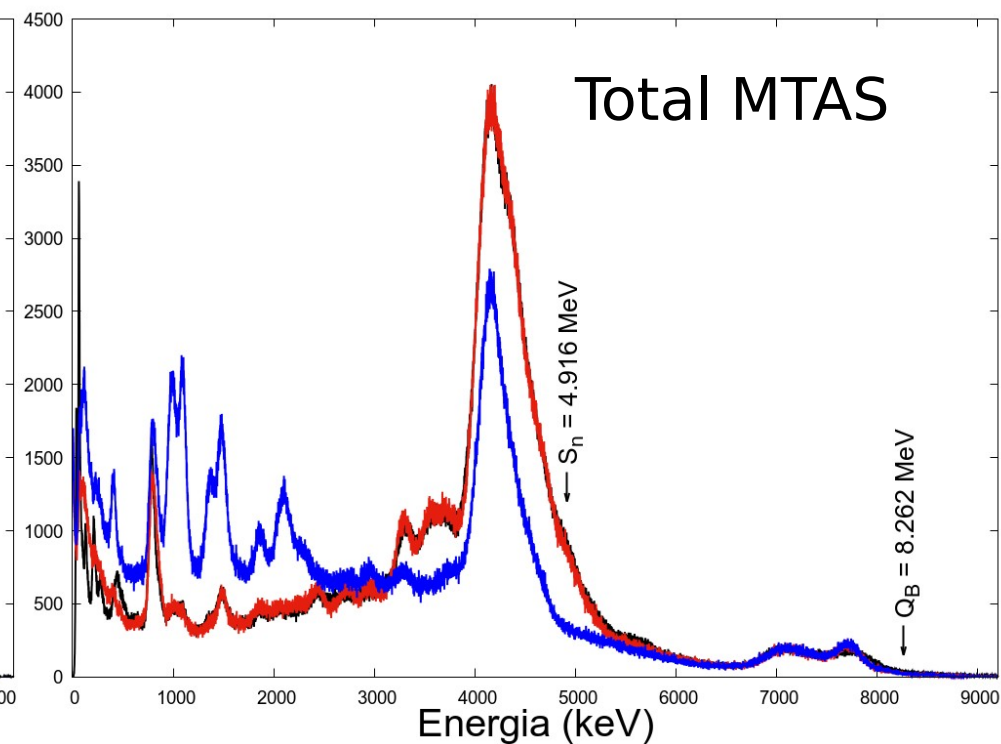
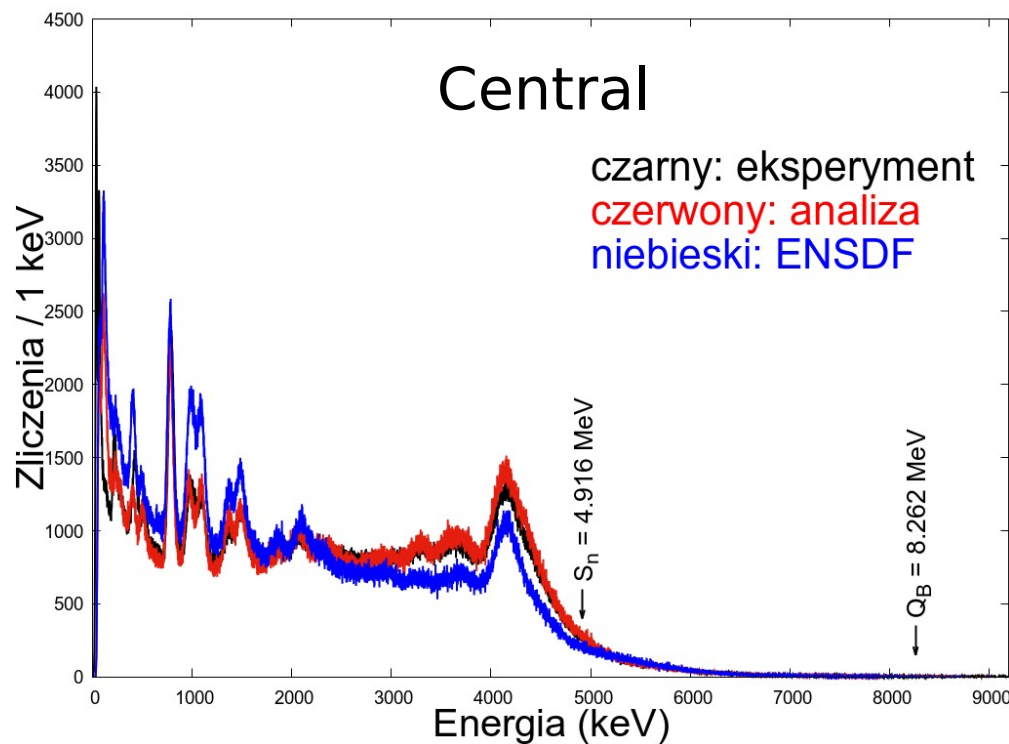

Wyniki ^{89}Br

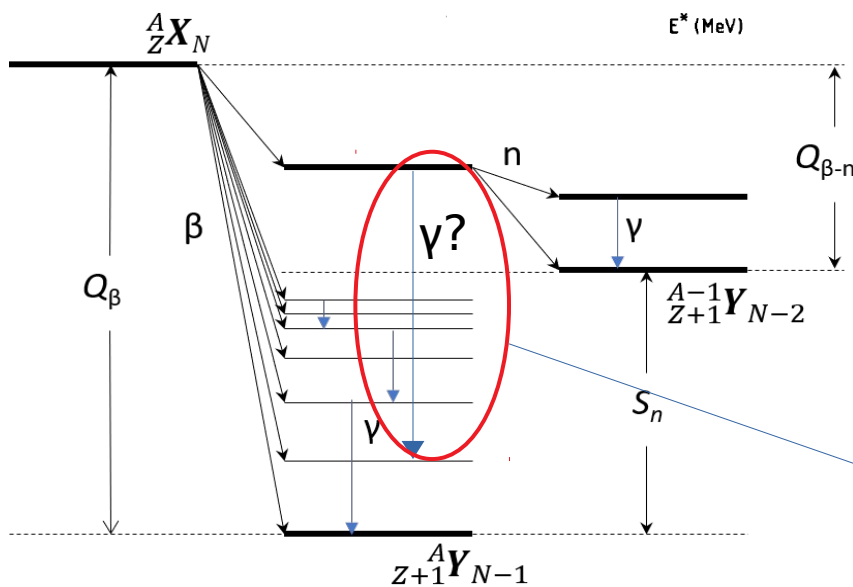
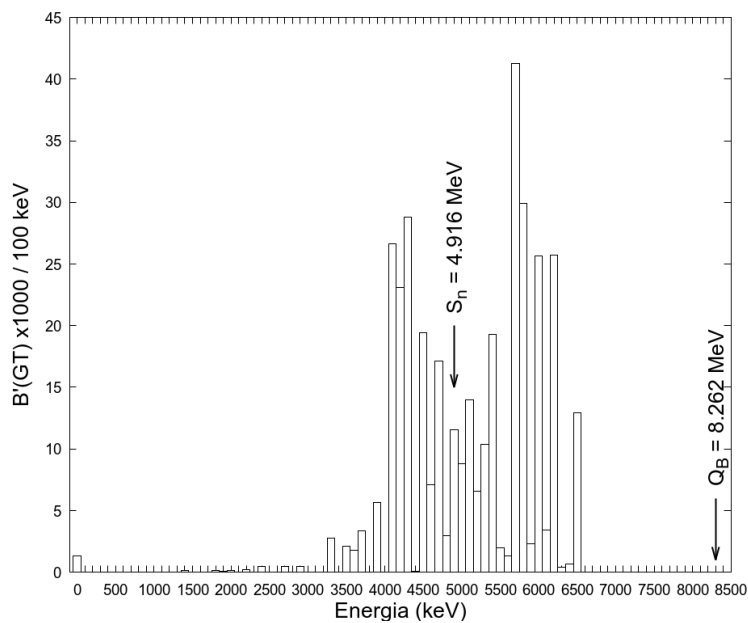
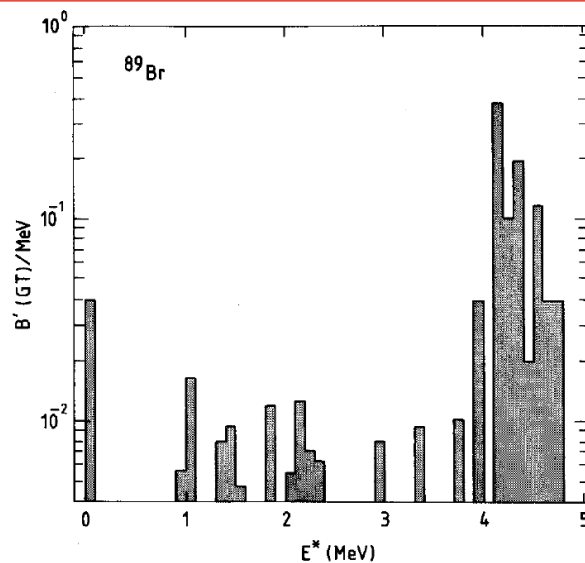
^{89}Br	ENSDF	Analiza
$\overline{E}_\gamma$ (keV)	1714	3357(35)
$\overline{E}_\beta$ (keV)	2735	2065(25)
P_n (%)	13.8(4)	12.3(10)

$$\overline{E}_\gamma \text{ 96\% } \uparrow \quad \overline{E}_\beta \text{ 25\% } \downarrow$$

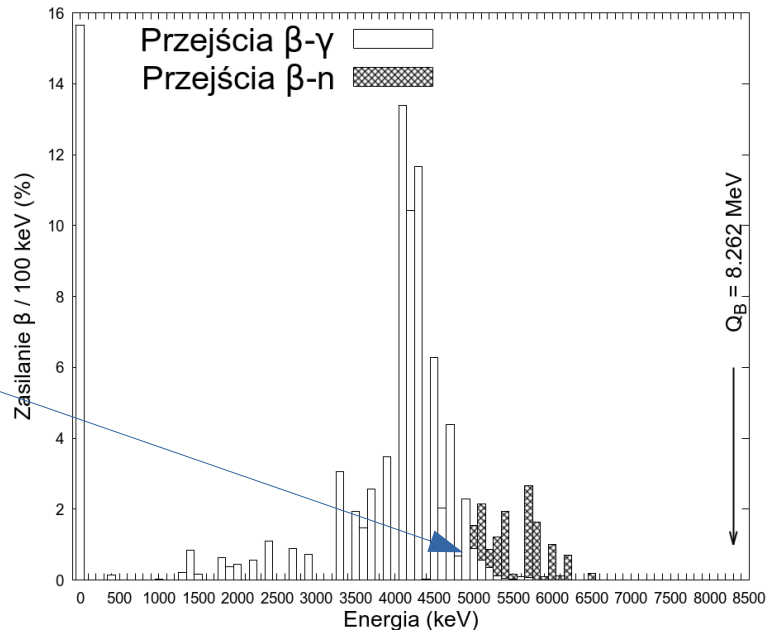
^{89}Br – intensywności przejść β i BGT

P. Hoff *et al.* (1981)

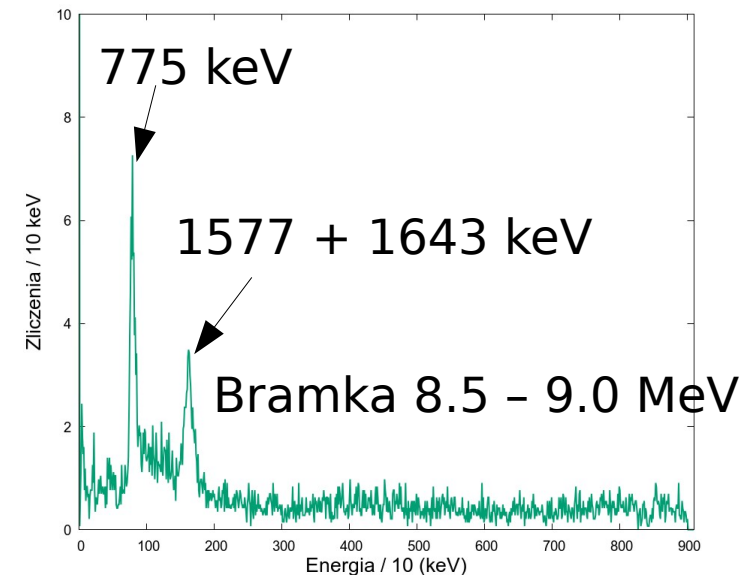
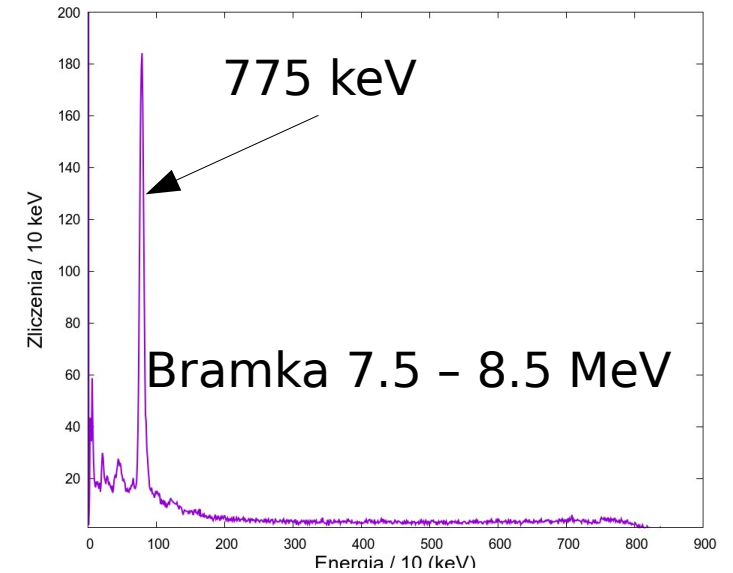
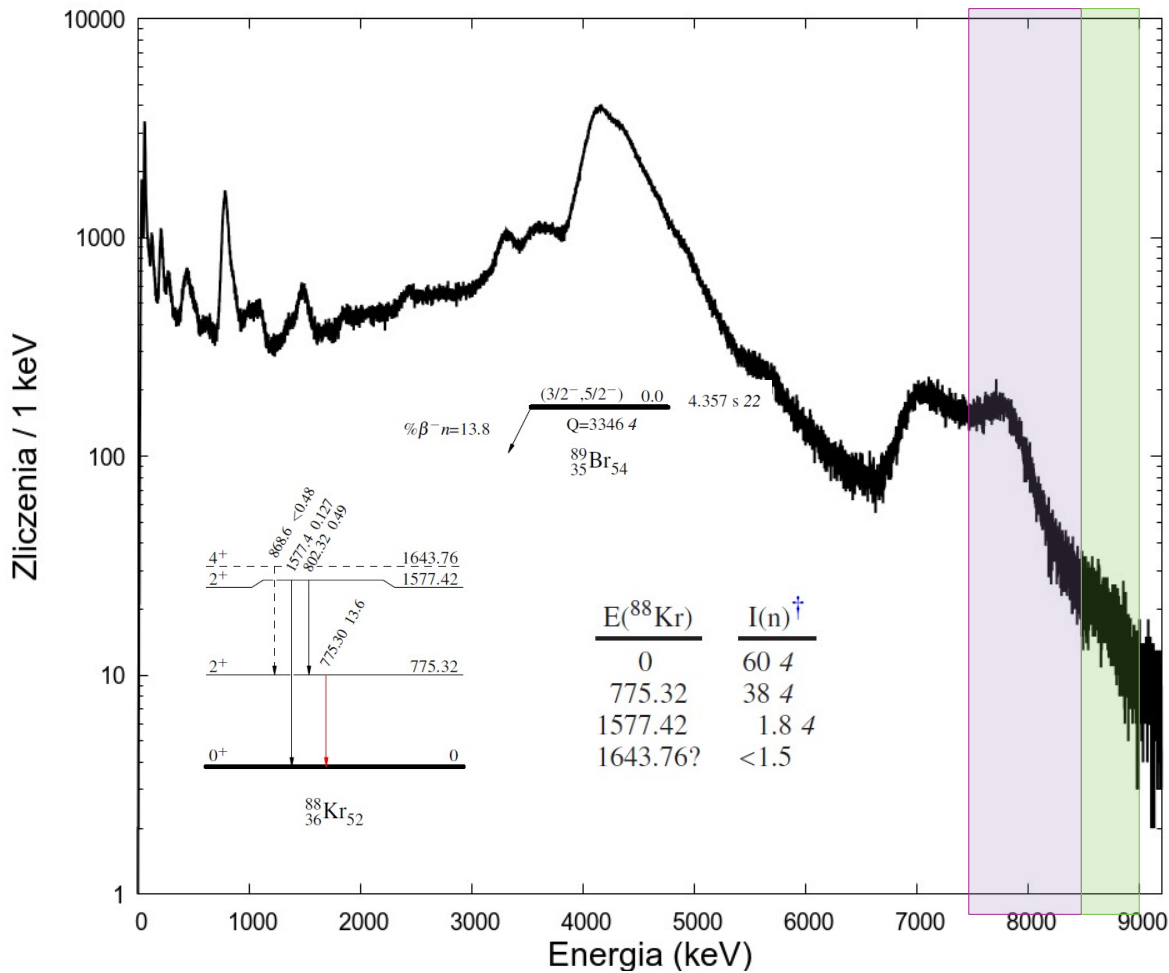

Przejścia γ
ze stanów
powyżej S_n ?

Tak!

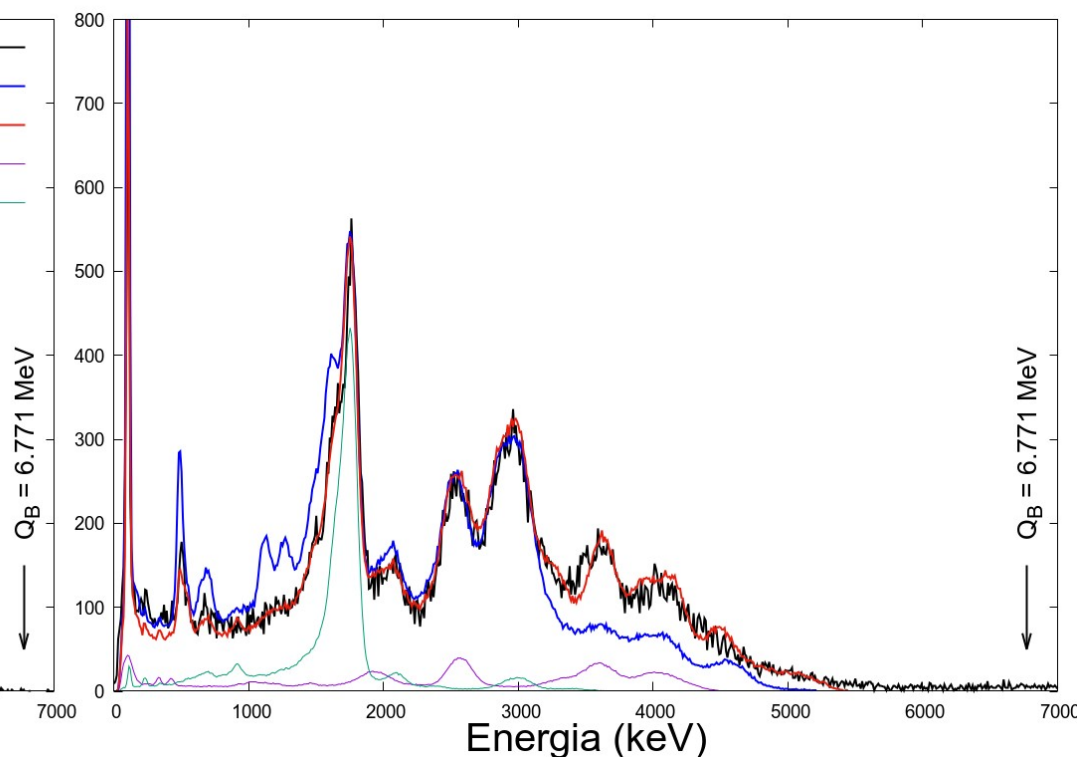
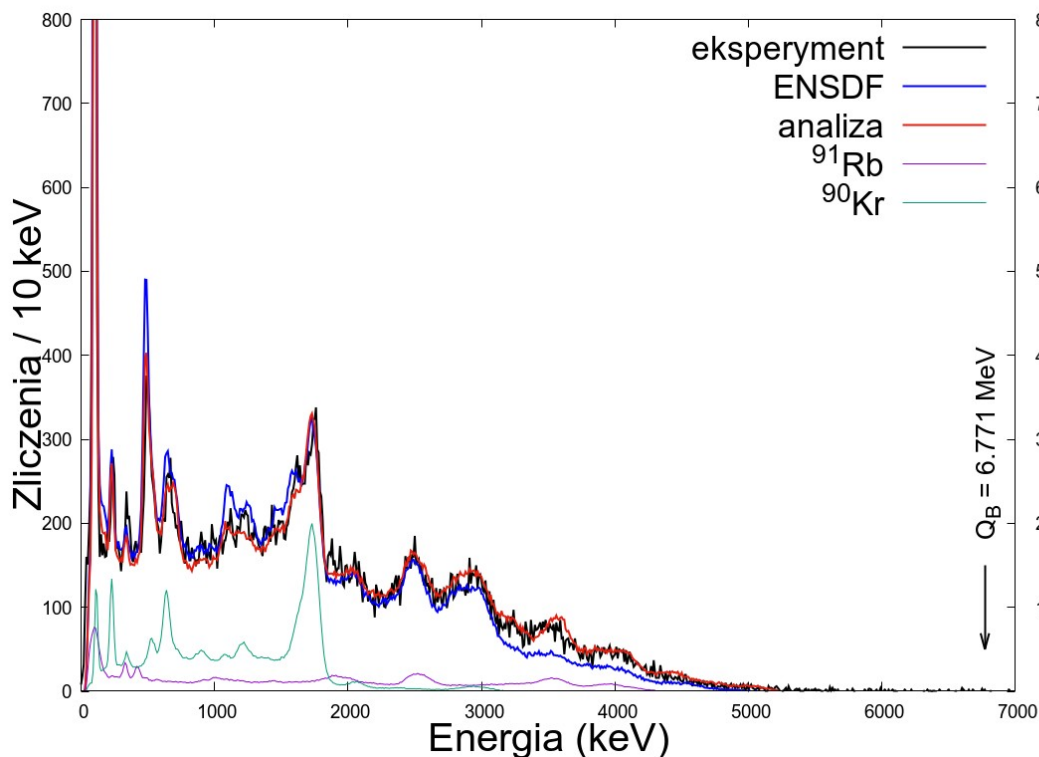
^{89}Br neutrony: Total MTAS vs Central

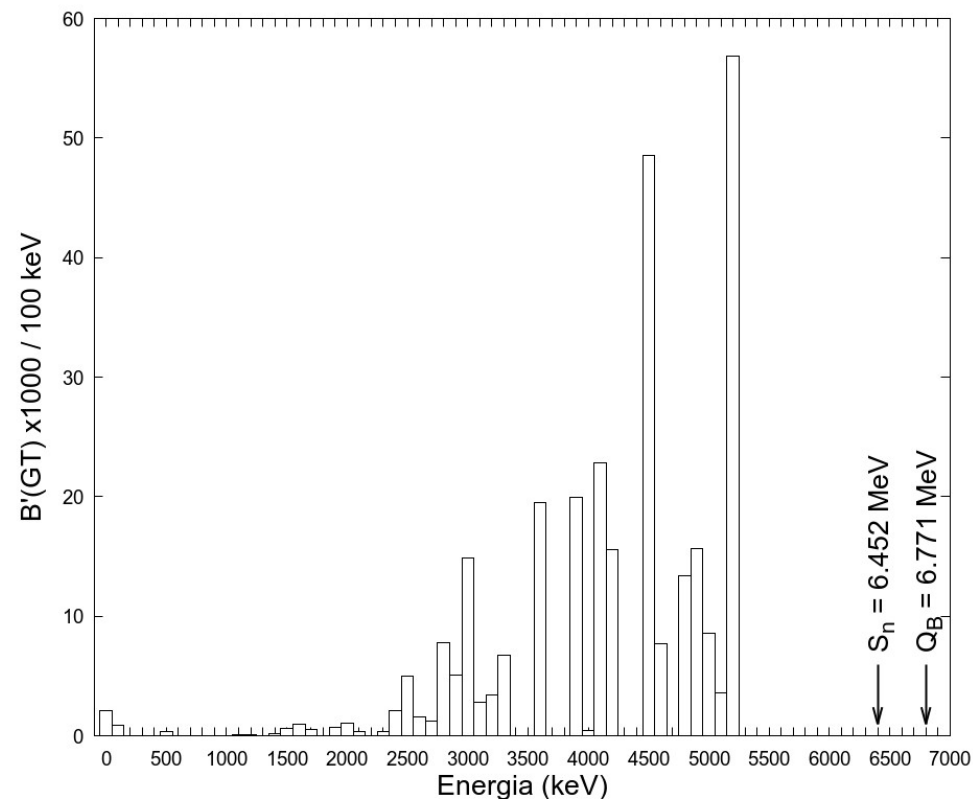
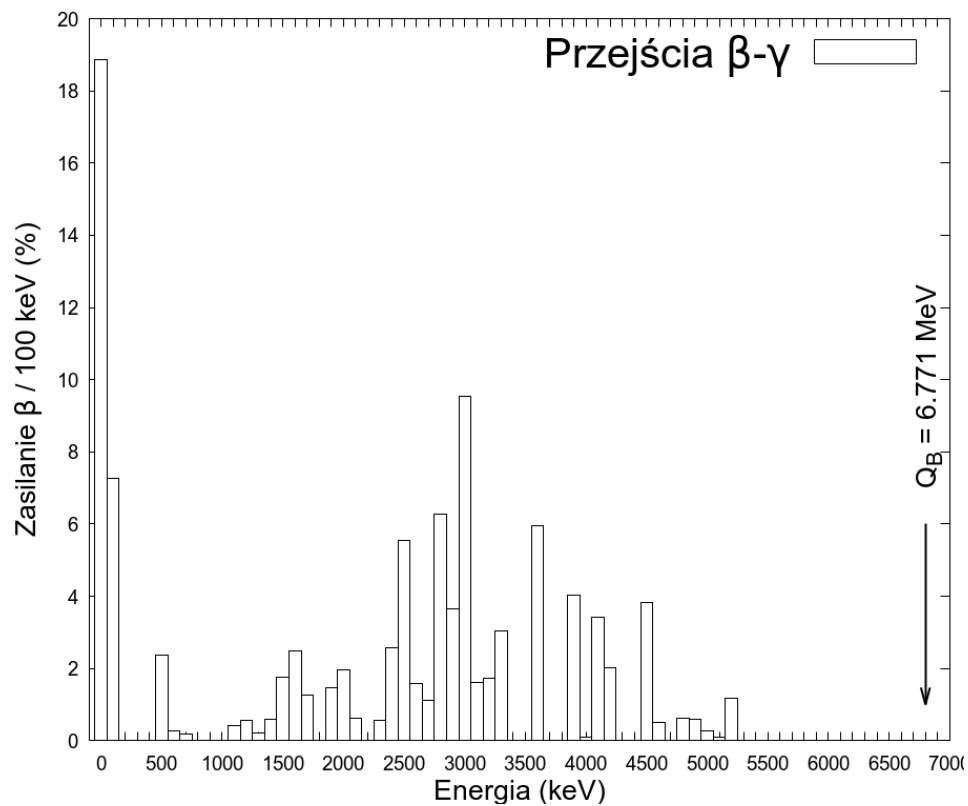
Wyniki ^{91}Kr

^{91}Kr	ENSDF	Analiza
$\overline{E}_\gamma$ (keV)	1696	2240(20)
$\overline{E}_\beta$ (keV)	2290	2037(20)
P_n (%)	-	-

$$\overline{E}_\gamma \text{ 32\% } \uparrow \quad \overline{E}_\beta \text{ 11\% } \downarrow$$

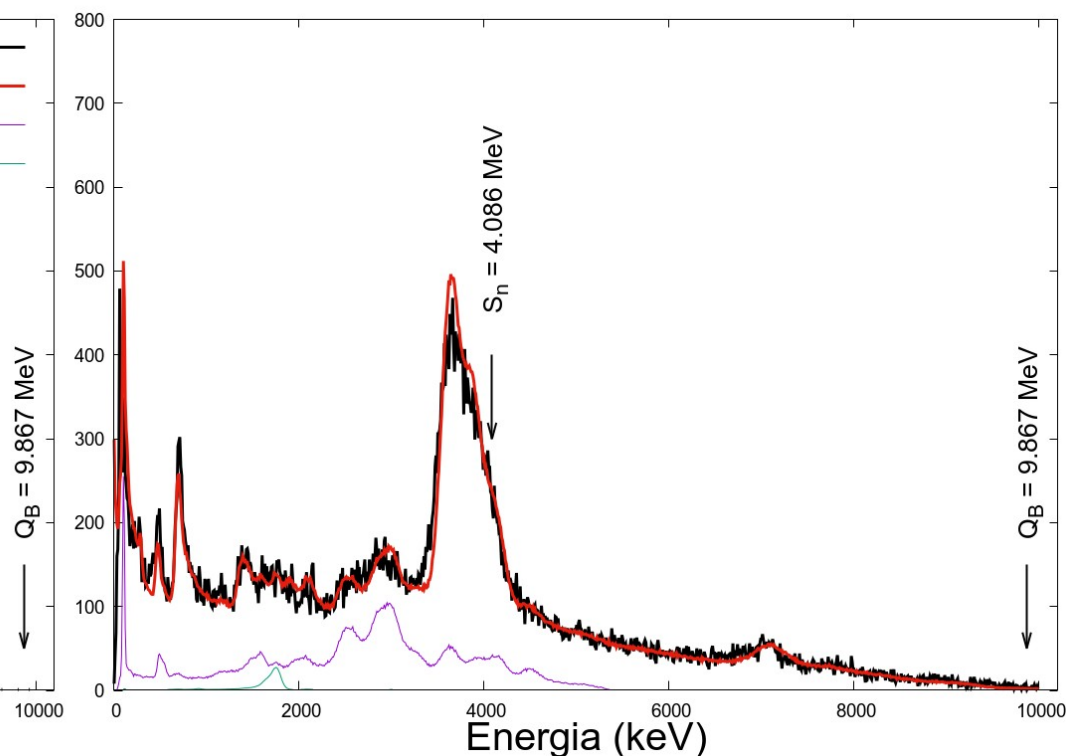
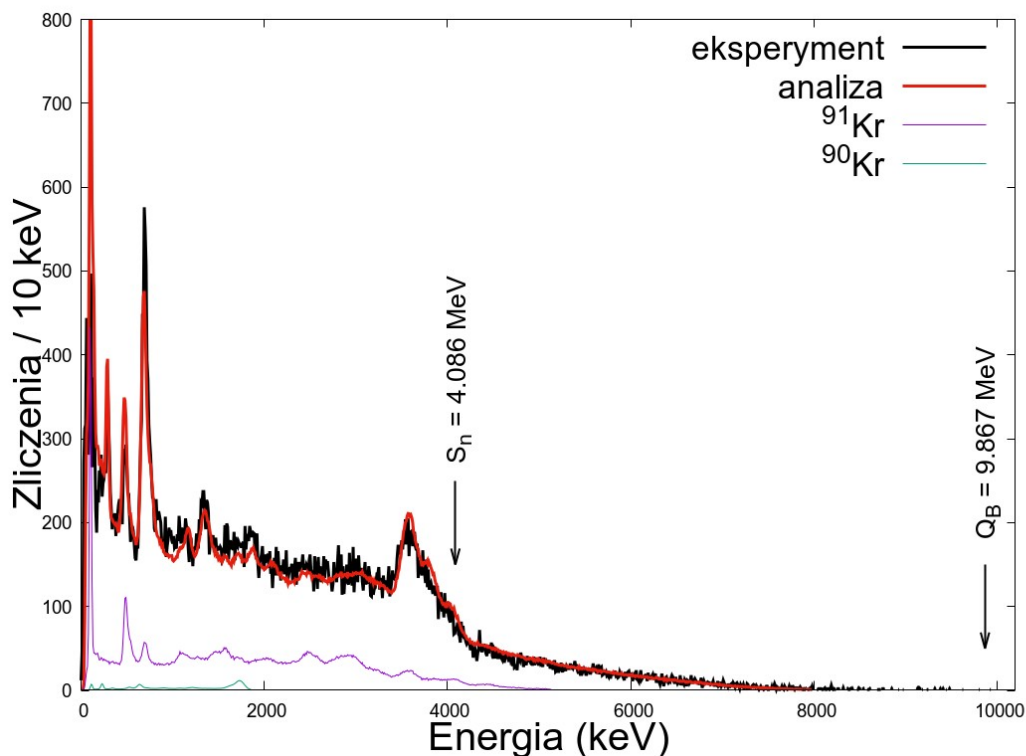
^{91}Kr - intensywności przejść β i BGT

Wyniki ^{91}Br

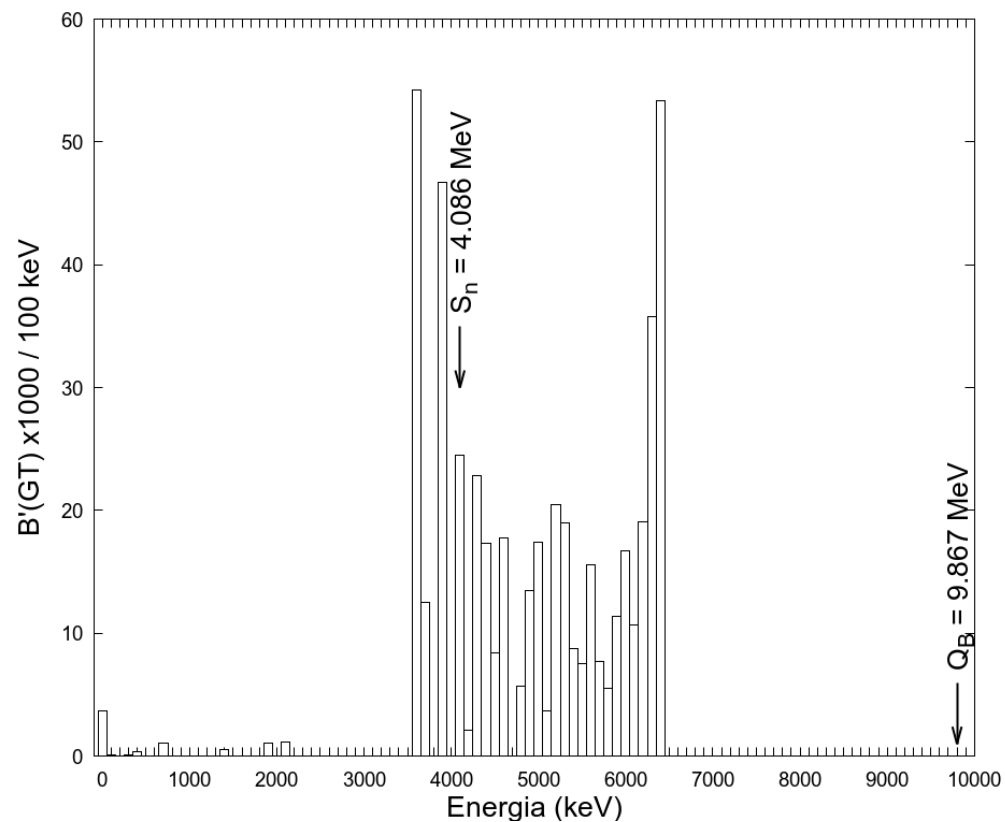
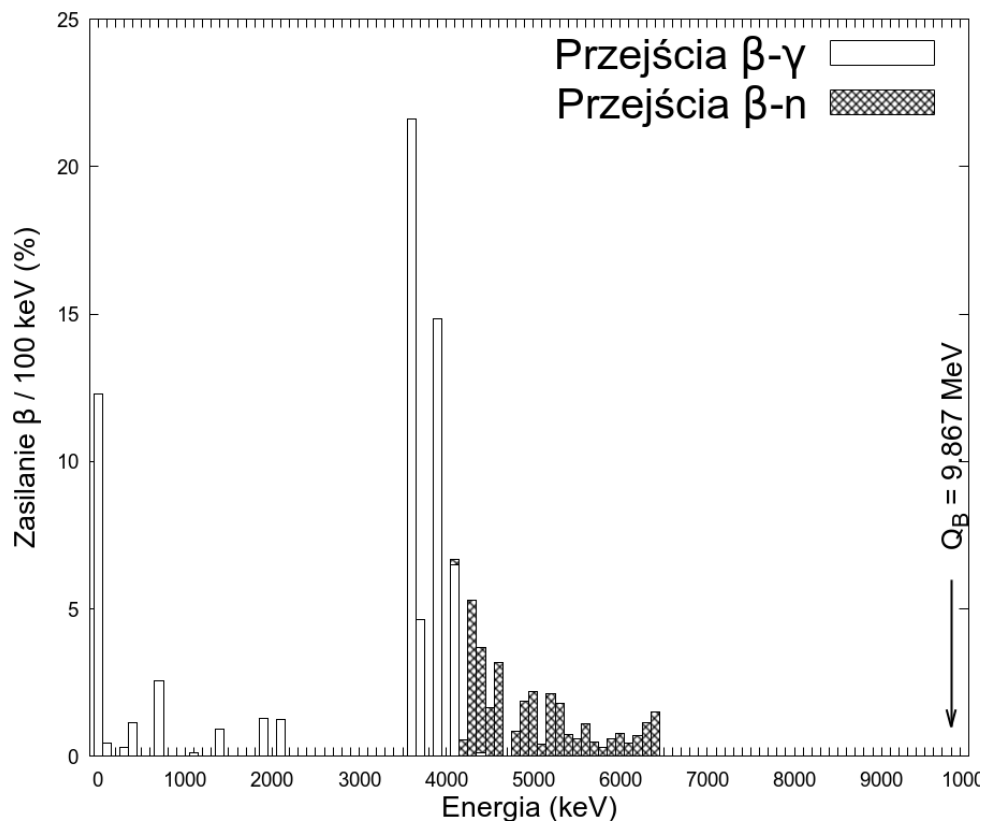
^{91}Br	ENSDF	Analiza
$\overline{E}_\gamma$ (keV)	-	2819(35)
$\overline{E}_\beta$ (keV)	-	2903(35)
P_n (%)	19.5(4)	32(4)

Brak danych o zasilaniach w ENSDF
→ niemożliwe obliczenie średnich energii.

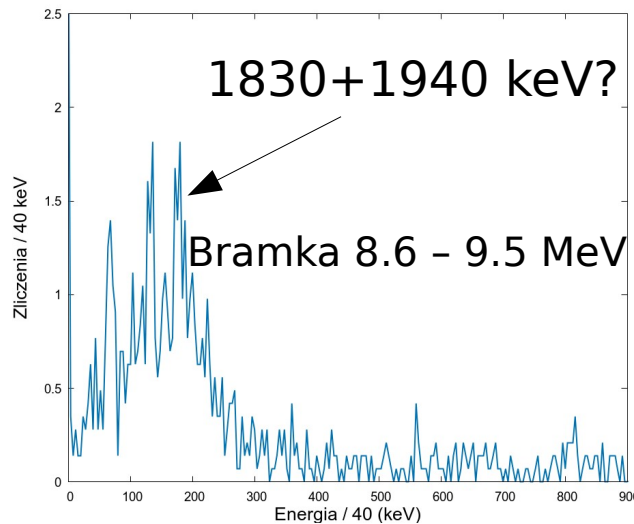
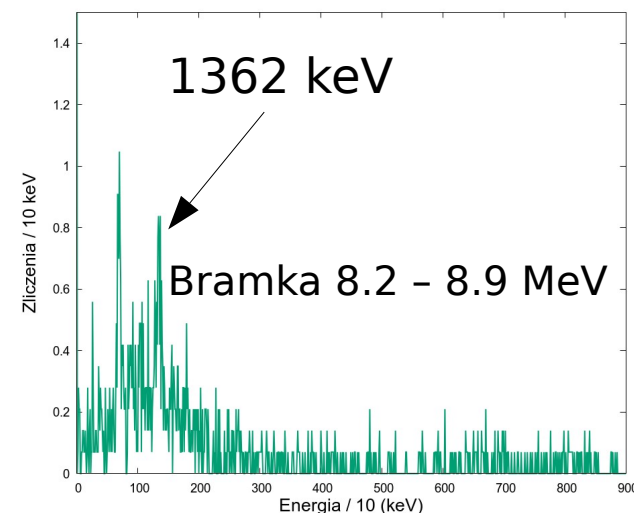
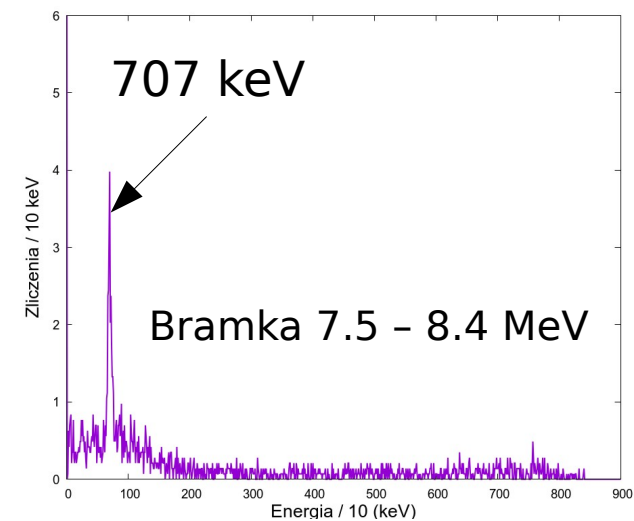
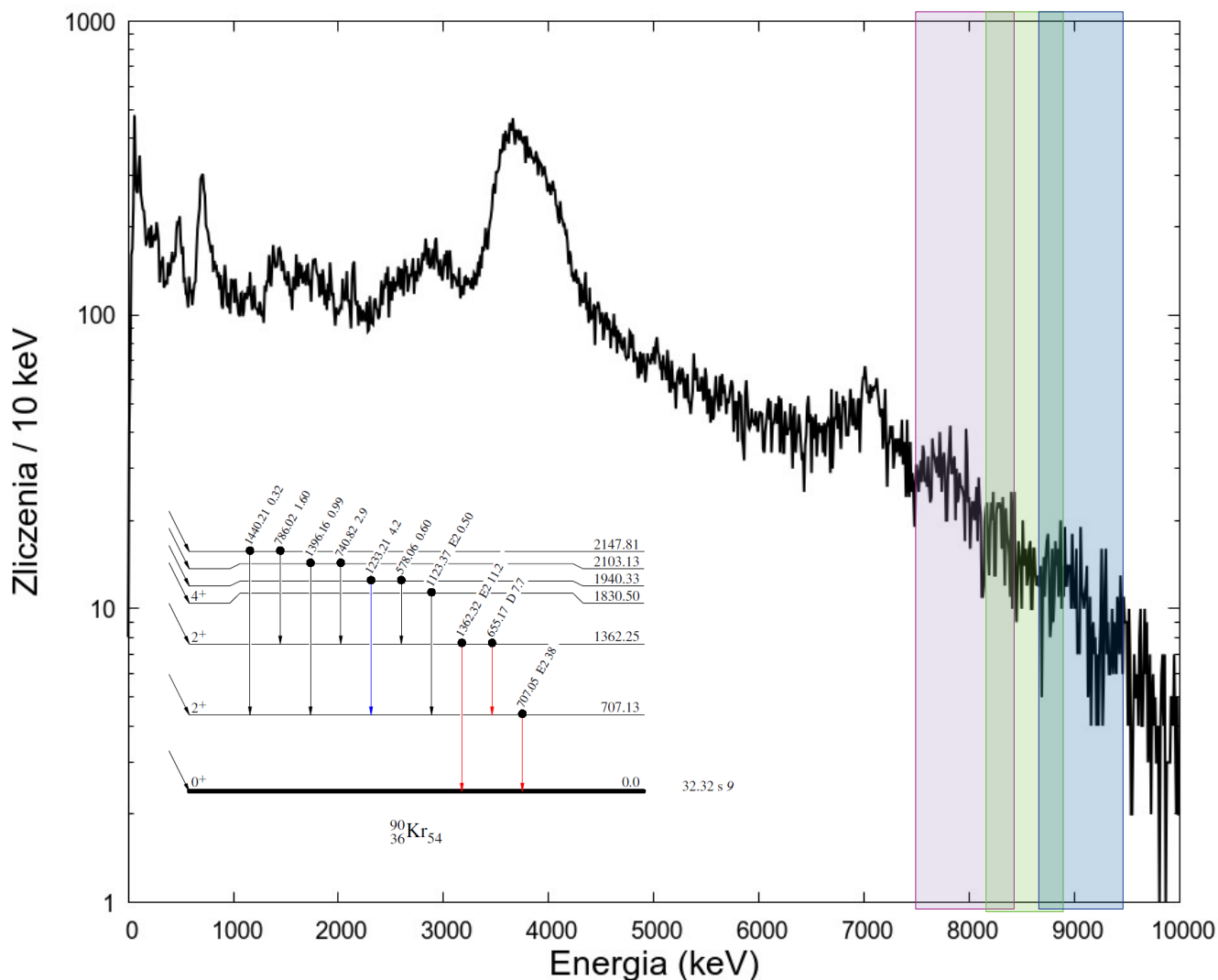

^{91}Br – intensywności przejść β i BGT

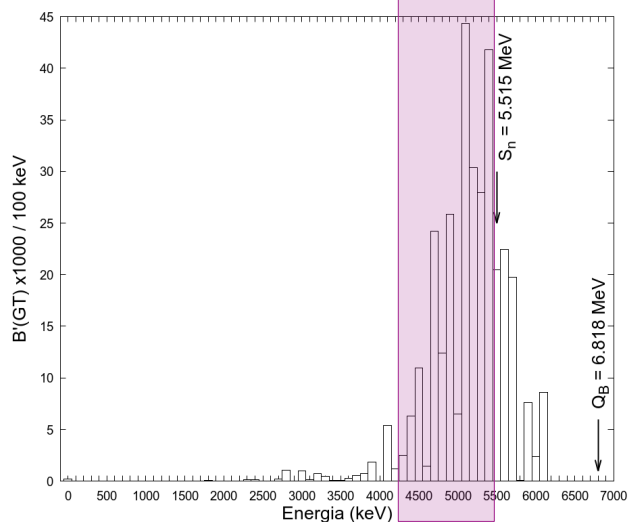

^{91}Br neutrony: Total MTAS vs Central

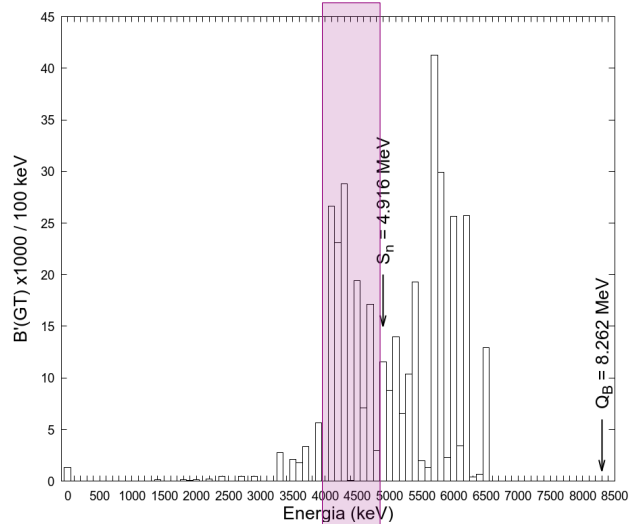

Zmiana BGT wraz z masą

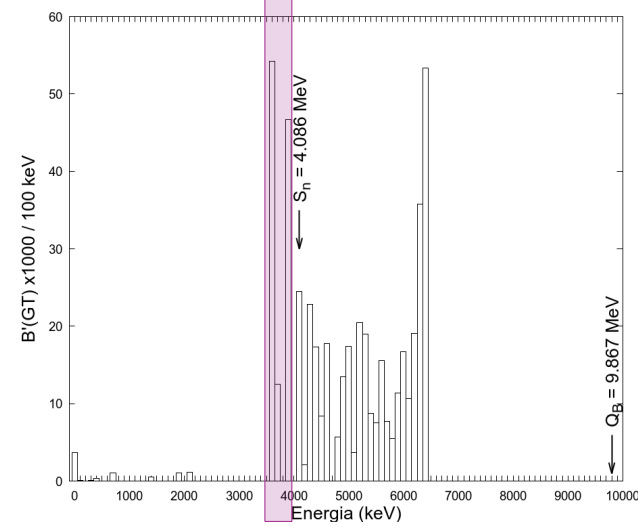
^{87}Br

^{89}Br

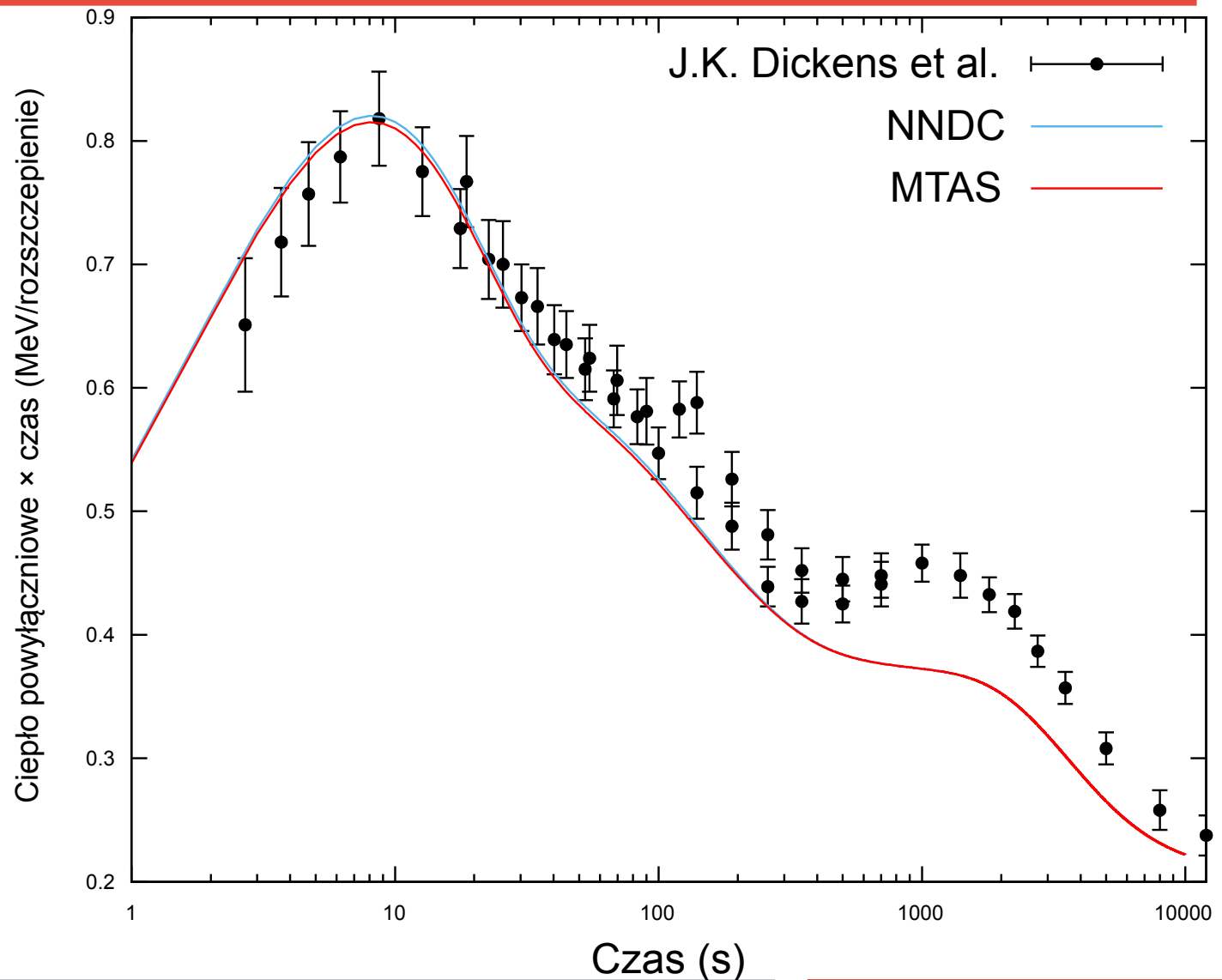
^{91}Br

Coraz węższa struktura poziomów poniżej S_n wraz ze wzrastającą masą.

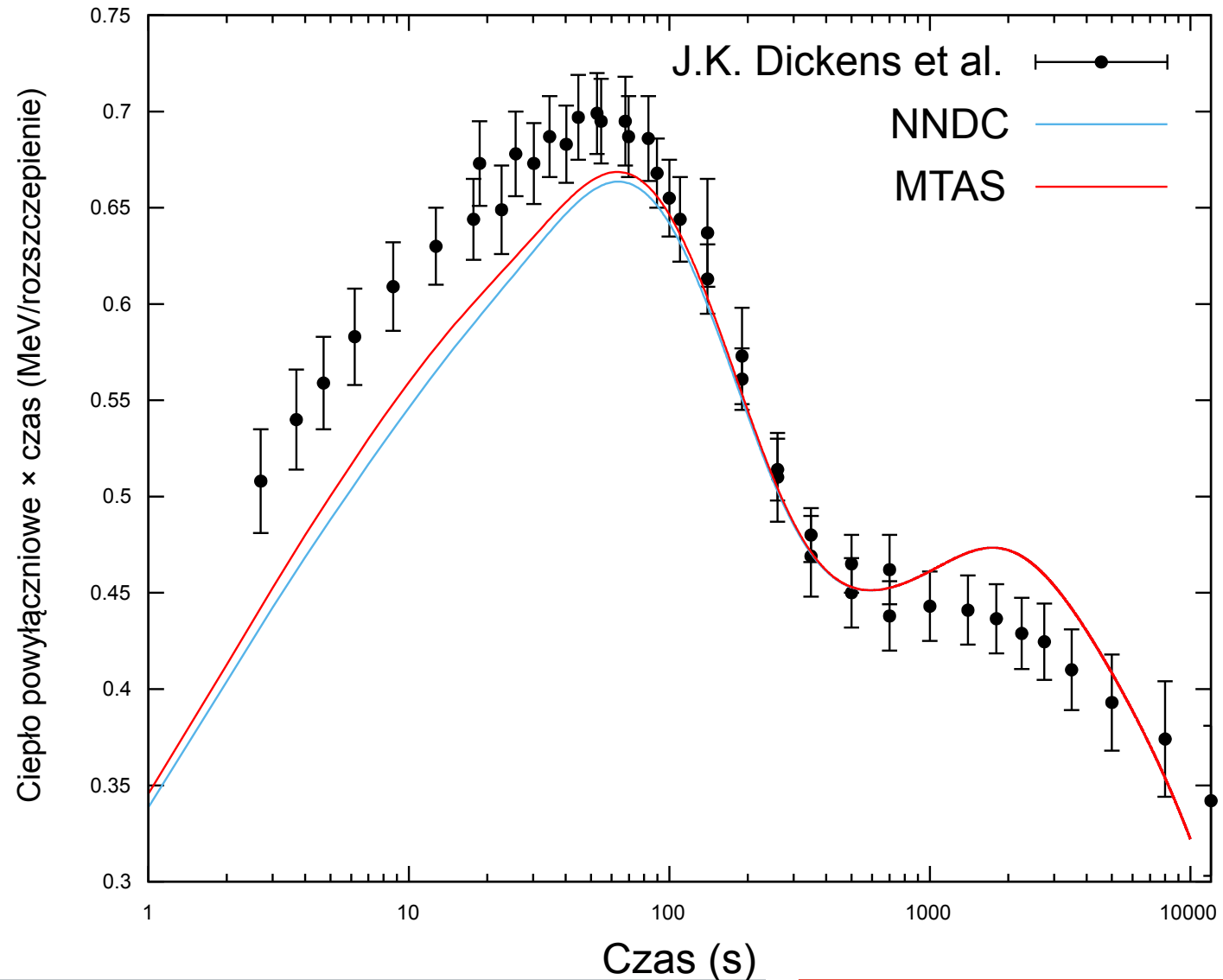
Ciepło powyłączeniowe - wpływ elektronów

$$\overline{E}_{LP}^i = \sum_{j=1}^K \overline{E}_{\beta}^j I_{\beta}^j$$

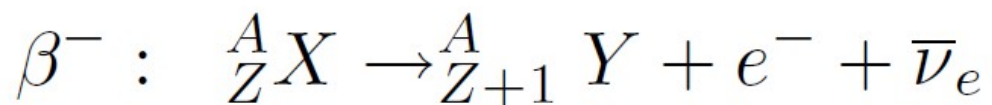

Ciepło powyłączeniowe - wpływ komponentu elektromagnetycznego

$$\overline{E}_{EM}^i = \sum_{j=1}^K E_j I_{\beta}^j$$

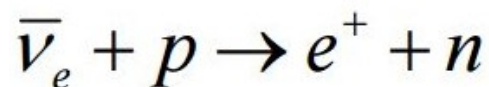

Anomalia antyneutrin reaktorowych

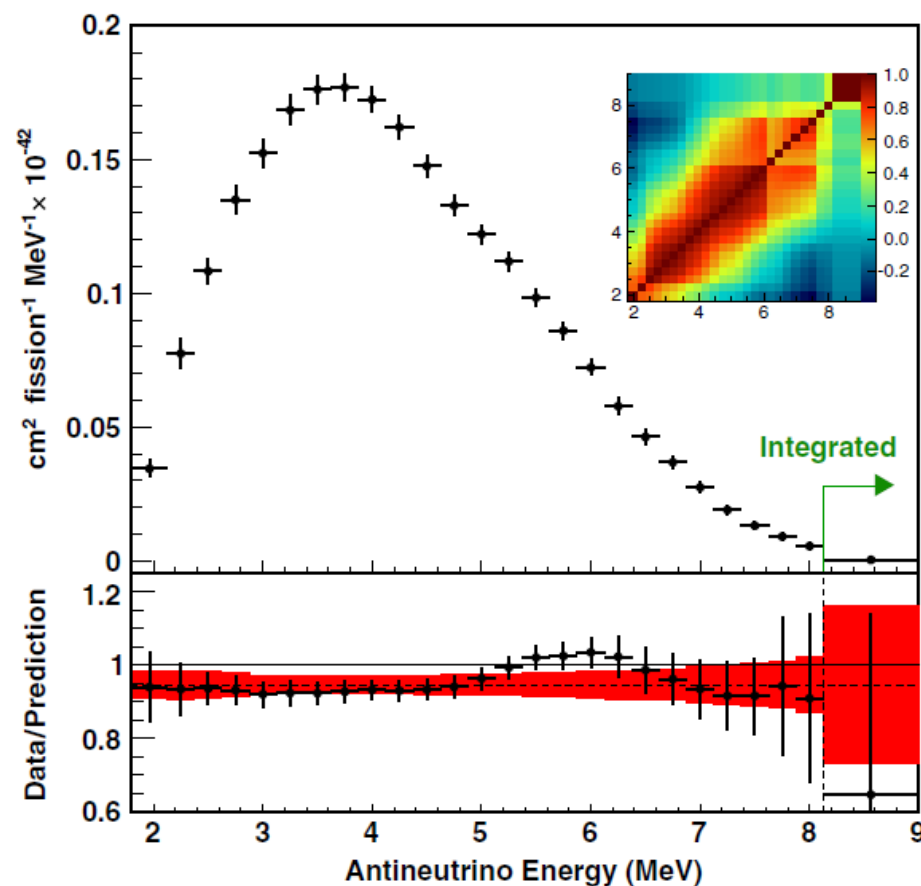
Zmierzone widmo antyneutrin elektronowych z reaktora zawiera ich ~6% mniej w porównaniu do przewidywań teoretycznych.

Antyneutrina elektronowe wykrywa się dzięki odwrotnemu rozpadowi beta. Próg na reakcję to 1.8 MeV.

1.8 MeV

$$E_{\bar{\nu}} \cong E_{e^+} + E_n + \overbrace{(M_n - M_p)} + m_{e^+}$$

Daya Bay Collaboration (2016)

Wpływ na antyneutrino z rozpadu ^{87}Br

czarna przerywana - przekrój czynny na odwrotny rozpad β

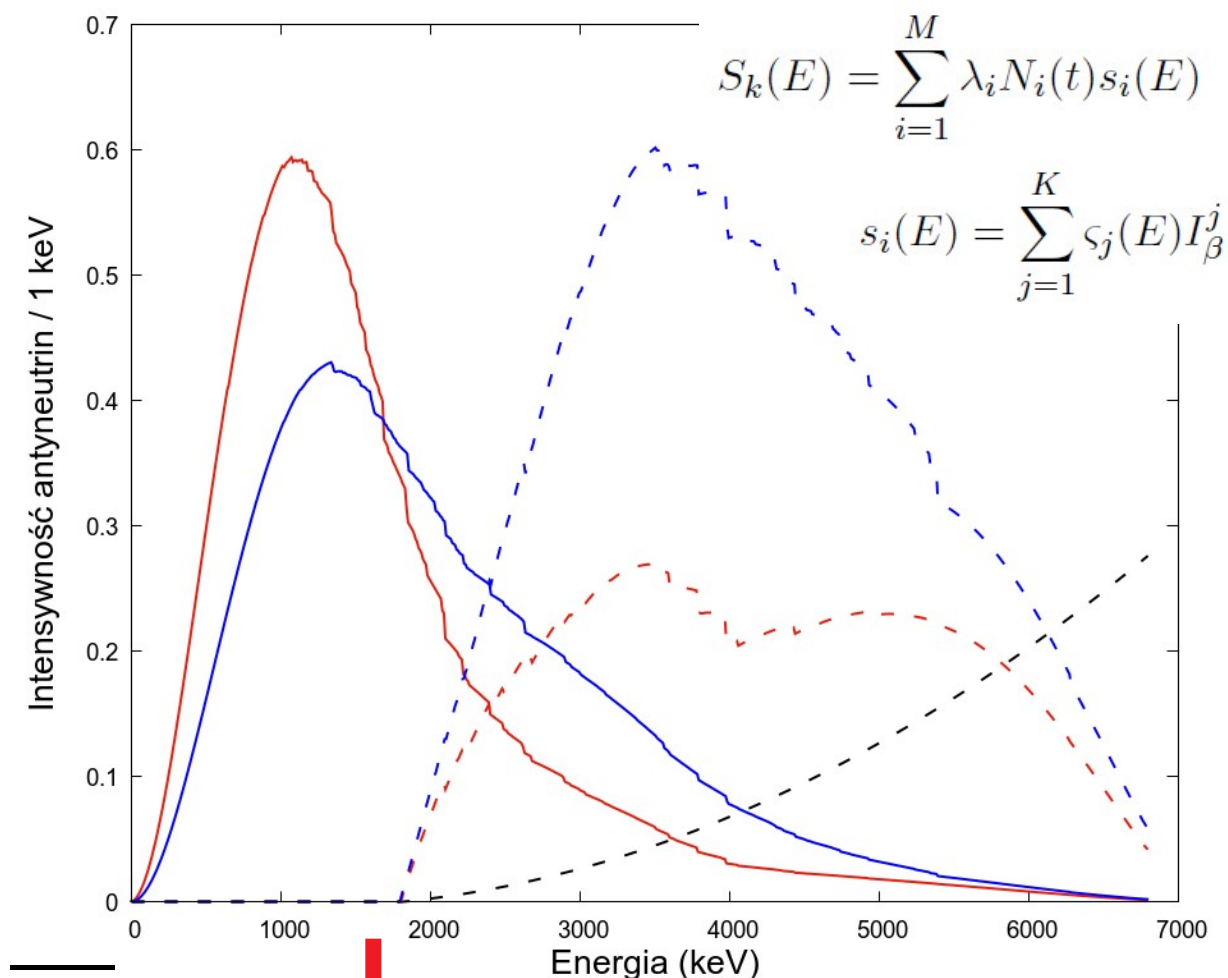
czzerwona - analiza, rozkład energii antyneutrino elektronowych

niebieski - baza danych NNDC, rozkład energii antyneutrino elektronowych

linie przerywane - rozkład energii * przekrój czynny

Całkowity przekrój czynny na oddziaływanie z materią ($10^{-43} \text{ cm}^2 \text{ rozszczepienie}^{-1}$)

Baza danych NNDC	1.79
MTAS	0.94

$\bar{\nu}_e$ 47%

Wpływ na antyneutrino z rozpadów ^{89}Br i ^{91}Kr

$\bar{\nu}_e$ 50%

Całkowity przekrój czynny na oddziaływanie z materią
(10^{-43} cm² rozszczepienie⁻¹)

$\bar{\nu}_e$ 22%

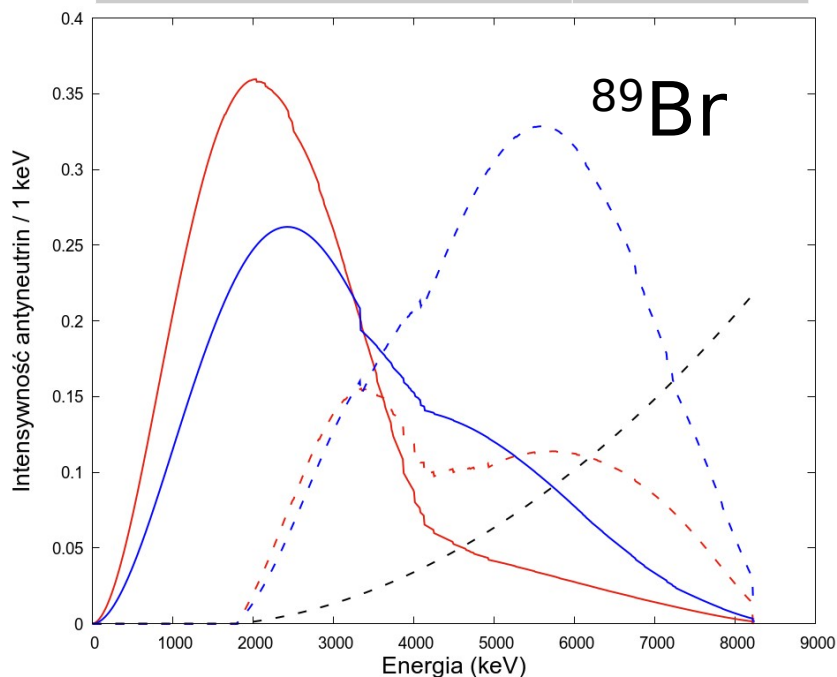

Baza danych
NNDC

6.08

MTAS

3.03

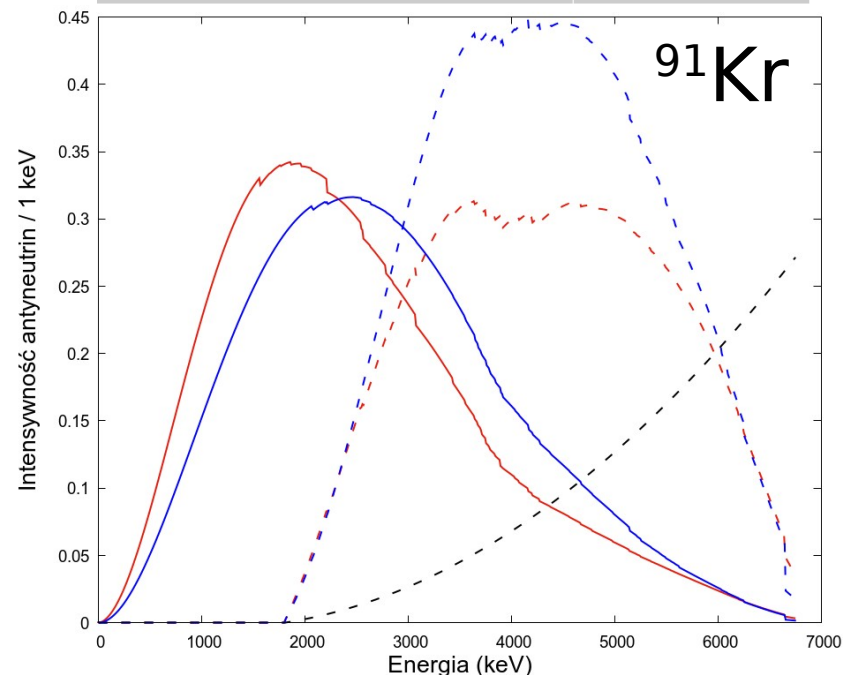

Baza danych
NNDC

3.51

MTAS

2.75

Dziękuję za uwagę

